

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Veronika Schandlová

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ

**NAKLÁDÁNÍ S KOMUNÁLNÍM ODPADEM
V UNIČOVĚ**

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Environmentální výchova a vzdělávání - Nakládání s komunálním odpadem v Uničově“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne.....

Podpis.....

Poděkování

Toto cestou chci poděkovat za velmi vstřícnou, laskavou pomoc a za věnovaný čas své vedoucí bakalářské práce paní PaedDr. Aleně Jůvové Ph.D.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině za pochopení, podporu a toleranci a také Ing. Jitce Mátlové, vedoucí odboru životního prostředí MÚ v Uničově, za poskytnuté materiály a cenné rady.

Obsah

Úvod.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Environmentální výchova a vzdělávání.....	10
2 Stručná historie a vývoj environmentálního vzdělávání, výchovy v ČR	15
2.1 Ochrana přírody	15
2.2 Výchova k ochraně přírody	16
2.3 Výchova k péči o životní prostředí.....	16
2.4 Ekologická výchova	18
2.5 Environmentální výchova	18
3 Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice (SP EVVO ČR).....	20
4 Podíl státu a nestátních neziskových organizací na EVVO a ochraně přírody a krajiny	23
4.1 Stát a jednotlivé státní orgány	23
4.2 Nestátní neziskové organizace	24
5 Odpadové hospodářství.....	28
5.1 Odpadové hospodářství obecně	28
5.2 Dělení odpadů.....	29
5.3 Komunální odpad	30
5.4 Nakládání s odpady a jejich minimalizace	32
6 Město Uničov.....	36
6.1 Charakteristika města Uničova	36
6.2 Odpadové hospodářství města Uničova	37
PRAKTICKÁ ČÁST	40
7 Průzkumné šetření.....	40
7.1 Průzkumná metoda a cíl, průzkumné otázky	40
7.2 Realizace průzkumu	41

7.3	Vlastní průzkum	41
7.4	Diskuze.....	53
	Závěr	57
	Seznam použité literatury	59
	Seznam obrázků a grafů	62
	Seznam příloh	63

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Veronika Schandlová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Environmentální výchova a vzdělávání - Nakládání s komunálním odpadem v Uničově
Název v angličtině:	Environmental education - Municipal waste management in Uničov
Anotace práce:	Bakalářská práce se věnuje problematice vlivu environmentální výchovy a vzdělávání na nakládání s komunálním odpadem ve městě Uničově. V teoretické části se práce zaměřuje na oblast environmentální výchovy a vzdělávání, její historii, Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO), podíl státu a neziskových státních organizací na EVVO a ochraně přírody, odpadové hospodářství a charakteristiku města Uničova. V praktické části je popsáno průzkumné šetření vlivu EVVO na nakládání s komunálním odpadem a jeho výsledky.
Klíčová slova:	<u>Environmentální výchova a vzdělávání, EVVO, komunální odpad, nakládání s odpady, třídění odpadu</u>
Anotace v angličtině:	Bachelor thesis concerns the influence of environmental education and the municipal waste management in Uničov. The theoretical part of the thesis focuses on environmental education, its history, the national program of environmental education and public awareness (EVVO), the share of state and non-state organizations to EVVO and nature protection, waste management and characteristic of the city Uničov. The practical part describes a research of the impact of EVVO on municipal waste management and its results.

Klíčová slova v angličtině:	Environmental education, EVVO, municipal waste, waste management, waste sorting
Přílohy vázané v práci:	Dotazník Mapa - poloha města Uničova
Rozsah práce:	63 stran
Jazyk práce:	český

Úvod

Práce je zaměřena na oblast environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO) a její roli v problematice odpadového hospodářství a konkrétně v nakládání s komunálním odpadem. Toto téma jsem si zvolila, jelikož jedním ze zásadních environmentálních problémů současnosti, který úzce souvisí s hospodářským pokrokem a vzrůstající životní úrovní, je právě nakládání s odpadem. I když podíl komunálního odpadu není v porovnání s průmyslovými a zemědělskými odpady moc velký, je to něco, co se dotýká nás všech a my ho můžeme z velké části ovlivnit. Abychom toto dokázali a zároveň chtěli, je důležité mít znalosti v oblasti péče a o životní prostředí, vědět proč máme chránit životní prostředí a také jak nejlépe a nejefektivněji toho lze dosáhnout. Aby byl systém nakládání s komunálními odpady smysluplný a fungující, neobejde se bez osvětové a vzdělávací činnosti, která povede společnost k odpovědnému přístupu a pochopení smyslu předcházení vzniku odpadů a třídění odpadů, což je nezbytná součást nakládání s odpady. To je úkol environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty, která se zaměřuje nejen na děti a mládež, ale také na laickou veřejnost.

Cílem práce tedy bude zjistit, jaký vliv má environmentální výchova, vzdělávání a osvěta veřejnosti na nakládání s komunálním odpadem ve městě Uničově. Na Uničov se zaměřuji z toho důvodu, že v blízkosti města bydlím a vím, že je v této oblasti Uničov velmi aktivní. Bude zajímavé zjišťovat, jaký názor na tuto problematiku mají samotní obyvatelé města.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části bude šest kapitol. V první kapitole se budu snažit přiblížit oblast environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty obecně. V následující kapitole se zaměříme na její krátkou a stručnou historii a vývojem. V další kapitole bude rozebrán jeden z nejvýznamnějších dokumentů v této oblasti a to Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Čtvrtá kapitola popíše, jaký podíl na EVVO a ochraně přírody a krajiny má stát, státní orgány a jak se tomuto problému věnují nestátní neziskové organizace. V páté kapitole se zaměřím na odpadové hospodářství, na odpadové hospodářství obecně, dozvíme se také něco o tom, jak můžeme odpady dělit, co je to komunální odpad a také jak probíhá nakládání s odpady a jejich minimalizace. V poslední kapitole teoretické části

bude stručně charakterizováno město Uničov a jeho odpadové hospodářství, jelikož se na toto město zaměřím v praktické části.

Praktická část práce už bude zaměřena na samotný průzkum. Popíši, jakou průzkumnou metodu si zvolím a jak proběhne realizace. Formou dotazníku zjistím, jak jsou obyvatelé města, tedy veřejnost, informováni v oblasti EVVO a nakládání s odpady. Zda mají dostatek informací o problematice, odkud je mají a zda jim to přijde dostatečné. Dále budu zjišťovat, jestli třídí odpad, který konkrétně a jakým způsobem a nakonec výsledky vyhodnotím.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Environmentální výchova a vzdělávání

Významným mezníkem v procesu vytváření odpovědného vztahu člověka k životnímu prostředí došlo v osmdesátých letech dvacátého století, kdy byla vydána zpráva nazvaná Meze růstu. Jejím autorem byli manželé Meadowsovi, kteří působili v tzv. Římském klubu, nevládní organizaci zabývající se mezinárodními politickými problémy. Tým Římského klubu ve zprávě popisuje, že dochází ke stále větší spotřebě surovinových a energetických zdrojů a tím i jejich vyčerpávání a také zanášení planety odpadky.¹ Tato zpráva a některé další globálně orientované zprávy, například Lidstvo v bodě obratu (1976), Přetvoření mezinárodního pořádku (1976), Konec věku plýtvání (1977), Cíle pro lidstvo (1977) a jiné, ukázaly, že nejde dlouhodobě udržet stav exponenciálního nárůstu výroby a spotřeby v ohraničeném ekosystému Země.²

Svět si začal uvědomovat, že je třeba změnit přístup k životnímu prostředí, že je potřeba vytvářet a upevňovat bližší vztah přírodě, nalézt soulad mezi přírodou a lidskou společností, ochraňovat životní prostředí a žít podle principu udržitelného rozvoje, neboli zachovávat možnosti uspokojování základních životních potřeb a přitom nesnižovat rozmanitost přírody a zachovávat přirozené funkce ekosystémů.³

Toto vše je obsahem pojmu **environmentální edukace, neboli environmentální výchovy a vzdělávání.**

Environmentální edukaci můžeme chápat jako výchovu a vzdělávání v oblastech environmentální vědy, ekologie a strategii udržitelného rozvoje.

Dle Jůvové můžeme environmentální edukaci definovat jako „...pedagogickou disciplínu zaměřenou na výchovu jedince schopného citlivě chápat komplexní problematiku životního prostředí a adekvátně reagovat na problémy vyplývající z celkové krize biosféry. K tomuto úkolu musí být vybaven znalostmi a dovednostmi příslušných oborů a zaujímat takové postoje, které jej

¹ *Prognóza z roku 1975 se plní* [online]. [cit. 2015-25-3]. Dostupné z:

<<http://www.blisty.cz/art/75808.html>>.

² NOVÁČEK, P. *Udržitelný rozvoj*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. s. 216.

³ Zákon č. 17/1992 Sb. Zákon o životním prostředí. § 6.

vedou k ekologicky citlivému jednání. Na této úrovni se můžeme zaměřit na různé oblasti, ať již jde o poznávání přírody a jejích zákonitostí nebo spíše o pochopení vztahů v lidské společnosti či o přístup člověka k živé i neživé složce životního prostředí“.⁴

Životním prostředím rozumíme všechny činitele, se kterými živý subjekt (člověk, organismus) přijde do styku, vše co ho obklopuje a co na něj přímo a nepřímo působí. Je to ta část světa, které využívá, kterou ovlivňuje a které se přizpůsobuje. Nauka o životním prostředí se nazývá **environmentalistika** (přírozeně vznikla z ekologie a využívá jejích poznatků).⁵

Koncepce EVVO (Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta) staví proces environmentální edukace na holistickém pojetí výchovy a tvrdí, že se uskutečňuje ve třech základních rovinách:

- poskytování informací a vzdělání, které potřebujeme k ochraně životního prostředí – ekologická gramotnost
- vytváření mravně a citově podloženého vztahu k prostředí tak, aby nás směřoval ke způsobu života příznivému pro životní prostředí i pro jedince samotného – ekologická etika
- zprostředkovávání takových dovedností, které nám umožní ekologicky přijatelný způsob života.

Environmentální edukace je široká problematika, která se dá rozložit na tři složky, a to ekologickou výchovu, environmentální výchovu a výchovu pro udržitelný rozvoj.⁶

Ekologická výchova, jako první složka environmentální edukace, je pojem sestavený ze dvou slov a to ekologie a výchovy. V podstatě zde zasahujeme do

⁴ CHUDÝ, Š., NEUMEISTER P. a JŮVOVÁ A. *Vybrané diskurzy teorie a praxe ve vzdělávání a uplatnění sociálních pedagogů v kontextu pomáhajících profesích*. Brno: Paido, 2010. s. 48.

⁵ NOVÁČEK, P. *Udržitelný rozvoj*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. s. 106.

⁶ CHUDÝ, Š., NEUMEISTER P. a JŮVOVÁ A. *Vybrané diskurzy teorie a praxe ve vzdělávání a uplatnění sociálních pedagogů v kontextu pomáhajících profesích*. Brno: Paido, 2010. s. 49.

dvou různých oborů. Samotná **ekologie** je vědním oborem, který se zabývá studiem vztahů mezi organismy a prostředím a vztahy mezi organismy navzájem. Termín byl poprvé použit v roce 1869 Němcem Ernstem Haeckelem a můžeme jej považovat za zakladatele ekologie spolu s významným britským ekologem Charlesem Sutherlandem Eltonem.⁷

Ekologická výchova je primárně naukou přírodovědnou. Převažuje v ní důraz na znalosti s tím, že lidé se budou k přírodě chovat lépe, pokud ji budou více znát a lépe rozumět. Pojem ekologická výchova je problematický, jelikož se v ČR často používá jako synonymum pro pojem environmentální výchova.

Máchal uvádí definici: „Ekologická výchova v nejširším slova smyslu je veškeré výchovné a vzdělávací úsilí, jehož cílem je především zvyšovat spoluodpovědnost lidí za současný i příští stav přírody a životního prostředí, rozvíjet tvořivost, citlivost a vstřícnost lidí k řešení problémů péče o přírodu, utvářet ekologicky příznivé hodnotové orientace, které kladou důraz na dobrovolnou střídmost, na nekonzumní, duchovní kvality lidského života. V praktické pedagogické činnosti jde o dosažení vyváženého souladu nezbytných odborných ekologických poznatků s citovými a smyslovými prožitky, které pomáhají nalézat lásku k přírodě, zvnitřňovat úctu ke všemu životu a zvyšovat úroveň mezilidských vztahů“.⁸

Oproti němu Činčera chápe pojem ekologická výchova jako pojem podřazený pojmu environmentální výchova a jako označení jednoho z jejích směrů. Podle něj je ekologická výchova tradičním směrem environmentální výchovy, který klade důraz na poznávání přírody a jejích základních procesů a je jejím většinovým proudem a tuto pozici si bude pravděpodobně udržovat.⁹

Druhou složkou environmentální edukace dle Jůvové je **environmentální výchova**. Environmentální výchova je pojmem relativně novým. Jak už bylo řečeno, v českém prostředí dochází často k zaměňování s pojmem ekologická

⁷ JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Ekologie čtená podruhé*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2013. s. 9.

⁸ MÁCHAL, Aleš a Josef HUSTÁK. *Malý ekologický a environmentální slovníček*. 3. vyd. Brno: Rezekvítek, 2001, 55 s. Hrách na zdi. ISBN 809029541x. s. 14.

⁹ ČINČERA, J. *Environmentální výchova: od cílů k prostředkům*. Brno: Paido, 2007. s. 16.

výchova, avšak většina odborníků považuje tyto pojmy za odlišné. Například Leblová říká, že: „...environmentální výchova je termín zaváděný ministerstvem životního prostředí od konce devadesátých let minulého století. Odhaluje důsledky lidské činnosti, která působí devastaci a ohrožuje život na Zemi. Ukazuje možné potřebné k dosažení pozitivních změn v životním prostředí. Vychovává k odpovědnému vztahu k přírodě a pochopení její nenahraditelné ceny pro život všech. Má za úkol budovat v lidech pozitivní vztah k přírodě, schopnost estetických prožitků v souvislosti s přírodou, zabývá se poznáváním vztahů v přírodě a vlivem člověka na ni. Věnuje se budování správných hodnot, postojů a kompetencí k péči o přírodu; připravenosti k angažovanému jednání.“¹⁰

Současné oficiální definice environmentální výchovy v ČR se hlásí k jejímu širšímu chápání a vycházejí z První mezivládní konference o environmentální výchově v Tbilisi, která se konala v roce 1977. Na ní byly zformulovány její cíle, tedy za 1. posílit vědomí a porozumění ekonomické, sociální a ekologické provázanosti v městských i venkovských oblastech; za 2. poskytnout každému příležitost aby mohl dosáhnout znalostí, hodnot, názorů, odpovědnosti a dovedností k ochraně a zlepšování životního prostředí; za 3. tvořit nové vzorce chování jednotlivců, skupin i společností jako celku vstřícné k životnímu prostředí.

Environmentální výchova usiluje o utváření tří tzv. A's, tedy znalostí (anglicky Awareness, knowledge and understanding), postojů (Attitudes and personal lifestyle decisions) a kompetencí k jednání (Action for better environment).¹¹

Poslední, třetí složkou environmentální edukace, je výchova k udržitelnému rozvoji. V roce 1987 byla publikována pravděpodobně nejvýznamnější zpráva OSN osmdesátých let dvacátého století Naše společná budoucnost, neoficiálně nazývána také jako Zpráva Brundtlandové.

¹⁰ LEBLOVÁ, Eliška. *Environmentální výchova v mateřské škole*. Praha: Portál, 2012. s. 16.

¹¹ ČINČERA, J. *Environmentální výchova: od cílů k prostředkům*. Brno: Paido, 2007. s. 12.

Gro Harlem Brundtlandová, tehdy předsedkyně Norska a bývala ministryně životního prostředí, byla požádána generálním tajemníkem OSN (J. P. de Cuellar) aby sestavila mezinárodní komisi a přišla s návrhy, jak lidem umožnit rozvoj při zachování funkčních ekosystémů a zdravého životního prostředí. Klíčovým pojmem této zprávy se stal udržitelný rozvoj.¹² Dle Brundtlandové je „...udržitelný rozvoj takový rozvoj, který uspokojuje potřeby současnosti bez ohrožování možností budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby. Je v podstatě procesem změn, ve kterém jsou využívání zdrojů, orientace vývoje technologií a transformace institucí zaměřeny na harmonické zvyšování současného i budoucího potenciálu uspokojování lidských potřeb a aspirací“.¹³

V právním řádu České republiky můžeme najít definici udržitelného rozvoje v zákoně č. 17/1992 Sb. o životním prostředí: „Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“¹⁴

V současné době se pojetí udržitelného rozvoje opírá o tři základní dimenze a to sociální, ekonomickou a environmentální a je důležité, tento model adekvátně začlenit do konceptu moderního pojetí této disciplíny.¹⁵

¹²NOVÁČEK, P. *Udržitelný rozvoj*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. s. 216.

¹³*Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice*. In: MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ [online]. [cit. 2015-23-3]. Dostupné z: <[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategicke_dokumenty_evvo_cr/\\$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategicke_dokumenty_evvo_cr/$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf)>. s. 5.

¹⁴Zákon č. 17/1992 Sb. Zákon o životním prostředí. § 16.

¹⁵CHUDÝ, Š., NEUMEISTER P. a JŮVOVÁ A. *Vybrané diskurzy teorie a praxe ve vzdělávání a uplatnění sociálních pedagogů v kontextu pomáhajících profesích*. Brno: Paido, 2010. s. 41.

2 Stručná historie a vývoj environmentálního vzdělávání, výchovy v ČR

Jak už bylo řečeno v předchozí kapitole, je environmentální výchova a vzdělávání poměrně novým pojmem. Pokud chceme popsat vývoj a historii environmentálního vzdělávání a výchovy, je třeba začít s ochranou přírody, přes výchovu k ochraně přírody, výchovu k péči o životní prostředí, ekologickou výchovu až po výchovu environmentální.

2.1 Ochrana přírody

Již po vzniku Československa roku 1918 se ministerstvo školství a národní osvěty začalo věnovat nejen kulturním památkám, ale i přírodním památkám a problematice ochrany přírody.¹⁶

Za prvního zastávce v Československu by se dal považovat český profesor Miloš Seifert. Ten se už v knize vydané roku 1920 „Přírodou a životem k čistému lidství“ snažil zaměstnat městskou mládež v přírodě jinak než stavěním stanů a znepokojováním místních obyvatel přírody, ale pokoušel se je v této publikaci naučit o přírodě přemýšlet, potichu a se zájmem sledovat dění okolo sebe a milovat její krásy a záhady.¹⁷

Druhým výraznějším obdobím byla doba po druhé světové válce, kdy stát začal vydávat věstník Ochrana přírody a také bylo zřízeno několik stanic ochrany přírody a vydán důležitý zákon č.40/1956 Sb. o státní ochraně přírody, který platil až do roku 1992.¹⁸

¹⁶DYTRTOVÁ, Radmila. *Environmentální výchova a vzdělávání: textová a studijní opora*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství, 2014. s. 8.

¹⁷MÁCHAL, Aleš. *Průvodce praktickou ekologickou výchovou*. Brno: Rezekvítek, 2000. s. 3.

¹⁸DYTRTOVÁ, Radmila. *Environmentální výchova a vzdělávání: textová a studijní opora*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství, 2014. s. 8.

2.2 Výchova k ochraně přírody

Šedesátá léta byla zajímavá hlavně díky dvěma propagátorům ochrany přírody Evě Olšanské a Janu Čeřovskému. V této době se začal zcela běžně používat pojem výchova k ochraně přírody. Dalo by se říci, že výchově k ochraně přírody se dá, dle Čeřovského, rozumět jako veškerému poznávání přírody ve smyslu základní biologické složky životního prostředí člověka a společnosti a zodpovědného nakládání s ní.

Mezi důležité kořínky ekologické výchovy patřilo a i dnes patří vydávání různých časopisů s ekologickou tematikou. Mezi nejdůležitější v této oblasti a ve vývoji tohoto odvětví se dají zařadit časopisy ABC, či Tramp, který měl i pravidelnou ochránářskou rubriku Pod snítkou tisu. V této rubrice se čtenáři dozvídali například jak poznávat a ochraňovat přírodu pod vedením ostravské ochránářky prof. Evy Olšanské.¹⁹

Další mezníkem se v osmdesátých letech stalo vydání zprávy nazvané Meze růstu. Byla vydána volným sdružením ekonomů, politiků a ekologů říkajících si Římský klub a konkrétně manželi Meadowsovými. Jednalo se o alarmující zprávu mapující horšící se stav životního prostředí a jeho vliv na zdraví člověka, na který do té doby nikdo moc nepoukazoval. Tým Římského klubu ve zprávě popisuje, že dochází ke stále větší spotřebě surovinových a energetických zdrojů a tím i jejich vyčerpávání a také zanášení planety odpadky.²⁰

2.3 Výchova k péči o životní prostředí

Z výchovy k ochraně přírody se postupným rozšiřováním záběru stala výchova k péči o životní prostředí, což byl termín mnohem komplexnější. Šlo hlavně o uvědomění si propojení člověka s přírodou a také o ochranu celého životního prostředí člověka.

.V roce 1972 bylo na Stockholmské konferenci doporučeno, aby byl vypracován program ekologického vzdělávání a aby byl vytvořen program, který

¹⁹MÁCHAL, Aleš. *Průvodce praktickou ekologickou výchovou*. Brno: Rezekvítek, 2000. s. 3.

²⁰*Prognóza z roku 1975 se plní* [online]. [cit. 2015-25-3]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/75808.html> >.

by zahrnul školní i mimoškolní výchovu dětí a veřejnost a vychovával je k aktivní účasti na ochraně prostředí, jak svého tak i globálního. Program byl vytvořen spoluprací OSN s UNESCO a předložen v roce 1975 jako IEEP – International Environmental Education Programme (Mezinárodní program v oblasti ekologického vzdělávání). Tento program nakonec z větší či menší části realizovalo cca 150 států.²¹

U nás byl v té době velmi aktivní Český svaz ochránců přírody, který se pomalu stal dobře organizovaným sdružením s mnohými úspěchy na svém kontě. Například ochranné programy na záchranu nejrůznějších ohrožených živočichů (perlorodek, ježků, dravých ptáků, ...), ale i zájem na zachování krajových odrůd plodících stromů či záchranu květnatých luk. Také docházelo k zakládání tzv. POMOPů, neboli pionýrských oddílů mladých ochránců přírodu, kde panovala snaha mít svůj vlastní program nespojený s ideologickými cíli Pionýra.

Významnou roli ve výchově k péči o životní prostředí zaznamenaly i ochranné časopisy. Mezi nejvýznamnější patřily v sedmdesátých letech Nika a od poloviny osmdesátých let v Brně kulturně ochranný časopis Veronica.

Na filmářském poli vynikal zvláště filmový festival z ekologického prostředí Ekofilm, který se pravidelně konal od roku 1974 v Ostravě a také přehlídka amatérských filmů Týká se to také tebe (TSTTT), při níž docházelo k tradičním schůzkám ekologicky smýšlejících lidí z celé republiky.²²

²¹DYTRTOVÁ, Radmila. *Environmentální výchova a vzdělávání: textová a studijní opora*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství, 2014. s. 9.

²²MÁCHAL, Aleš. *Průvodce praktickou ekologickou výchovou*. Brno: Rezekvítek, 2000. s. 7,8.

2.4 Ekologická výchova

Na kongresu v roce 1987 v Moskvě byl přijat ekologický program OSN SWIMTEP Systém-wide Medium-term Environment Programme, který byl připraven na období 1990-1995. Na základě tohoto programu vznikla povinnost, aby státy začlenily výuku ekologie i do jiných než přírodovědných oborů.²³

V Československu byl v té době schválen, v rámci programu IEEP, projekt Komplexního programu ekologické výchovy a vzdělávání na školách všech typů. V souladu s mezinárodním ujednáním se u nás ekologická výchova stala výchovou interdisciplinární. Dle usnesení vlády ČR č. 232/1992 Sb. bylo cílem ekologické výchovy naučit člověka myslet ekologicky a předvídat a domýšlet důsledky všech jeho zásahů a vlivů na přírodu.²⁴

V listopadu roku 1989 u nás došlo k tzv. Sametové revoluci, která zapříčila pád komunistického režimu a přeměnu politického zřízení na demokratické principy. Je důležité zmínit, že aktivní účastníci tohoto převratu byli zastoupeni vysokým počtem profesionálních ekologů a dobrovolných ochranářů. Můžeme zmínit Ivana Dejmalu, Pavla Šremra, Josefa Vavrouška a další. Právě zmiňovaný Josef Vavroušek byl jmenován do funkce prvního, zároveň však i posledního, federálního ministra životního prostředí. Zřídil také významnou nevládní organizaci Společnost pro trvale udržitelný život a stál v jejím čele až do své nešťastné smrti v roce 1995.²⁵

2.5 Environmentální výchova

Na přelomu tisíciletí byl termín ekologická výchova nahrazen, dříve již souběžně používaným, termínem environmentální výchova. Vstoupil v platnost

²³JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Ekologie čtená podruhé*. 1. vyd. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2013. s. 91.

²⁴DYTRTOVÁ, Radmila. *Environmentální výchova a vzdělávání: textová a studijní opora*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství, 2014. s. 10.

²⁵MÁCHAL, Aleš. *Průvodce praktickou ekologickou výchovou*. Brno: Rezekvítek, 2000. s. 9.

přijetím usnesení vlády č. 1048, neboli Akčního plánu Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice.²⁶

²⁶DYTRTOVÁ, Radmila. *Environmentální výchova a vzdělávání: textová a studijní opora*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství, 2014. s. 12.

3 Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice (SP EVVO ČR)

Nejvýznamnějším základním strategickým dokumentem, kterým jsou v České republice zajištěny dlouhodobé cíle rozvoje environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a také jsou v něm vymezeny kompetence, úkoly a cíle, díky kterým dochází k pozitivnímu vývoji v této oblasti je v České republice státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (dále jen SP EVVO ČR) a proto je důležité si o něm něco říct.

Zlepšení stavu životního prostředí bylo, je a bude jednou z hlavních a nejvyšších priorit vlády České republiky a jedním z jejích nejvýznamnějších kroků bylo schválení SP EVVO ČR usnesením č. 1048/2000 na podzim roku 2000. Současně s tímto dokumentem byl také přijat usnesením vlády Akční plán SP EVVO na léta 2001-2003, který se pravidelně aktualizuje podle aktuálních potřeb. Momentálně je v platnosti Akční plán na léta 2010-2012 s výhledem do roku 2015. Letos, v roce 2015 by však měl být přijat Akční plán na další období.

Stěžejním cílem SP EVVO ČR je zlepšení znalostí obyvatel o životním prostředí. Dále také vytváření pozitivních postojů k péči o životní prostředí, snaha o odpovědné environmentální chování, zapojení veřejnosti do řešení a odstraňování problémů životního prostředí a také zlepšení povědomí o prostředí, ve kterém se lidé pohybují.

Důležité je aby environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) byla součástí základů všeobecného vzdělání, které se získává ve školách, výchovou v rodině i celoživotním sebevzděláváním.

Mezi další cíle SP EVVO ČR patří zabezpečení odpovědnosti za realizaci EVVO ve státní správě na všech úrovních řízení a ve všech resortech, zajištění kompletní a systematické implementace environmentálních aspektů do vzdělávacích programů ve školství, podpora environmentálních programů rekvalifikace zaměstnanců i nezaměstnaných, vytváření nových pracovních míst v oblasti životního prostředí, vytváření efektivních regionálních systémů EVVO a vyhodnocování jejich účinnosti, podpora a motivace environmentálně vzdělávací a osvětové aktivity a trendů v podnikové sféře, podpora výzkumu a vývoje v oblasti EVVO a mnoho dalších.

Nástroje k realizaci SP EVVO ČR do praxe můžeme dělit na legislativní, ekonomické, institucionální a informační a dobrovolné nástroje.

Mezi legislativní nástroje patří například zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí, zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, zákon č. 244/1992 Sb. o právu na informace o životním prostředí, usnesení vlády k SP EVVO ČR a jeho související příloha Akční plán SP EVVO ČR a další.

Do ekonomických nástrojů řadíme finanční prostředky nezbytné pro zajištění SP EVVO , vnitřní zdroje (rozpočty resortů, státní fondy), fiskální politiku státu, zahraniční zdroje, využívání prostředků nadací a další finanční zdroje na regionální, krajské a místní úrovni.

Třetí skupinou jsou nástroje institucionální. Do těch patří například meziresortní pracovní skupina (konzultační orgán ministerstva životního prostředí), školy všech úrovní a typů, resortní pracovní skupiny, organizace řízené ministerstvy a veřejnou správou, informační střediska pro veřejnost, knihovny, síť center a středisek ekologické výchovy a ostatních nestátních neziskových organizací, návštěvnická a vzdělávací centra národních parků a chráněných krajinných oblastí, hvězdárny, planetária a mnoho dalších.

Do poslední skupiny patří nástroje informační a dobrovolné což mohou být výroční zprávy podniků nebo institucí, dobrovolné aktivity (například program ekologicky šetrný výrobek), charty, kodexy, informační systémy veřejné správy a kampaně.

Hlavním účelem SP EVVO ČR je vytyčení cílů, aktivit a úkolů v jednotlivých skupinách a oblastech, na které se tento program zaměřuje.

Do cílových skupin v oblasti veřejné správy se řadí:

- zaměstnanci ústředních orgánů a jimi přímo řízených organizací
- zaměstnanci krajských orgánů a jimi přímo řízených organizací
- zaměstnanci krajských a obecních úřadů a jimi řízených organizací
- členové volených zastupitelstev na všech úrovních.

Oblast dětí, mládeže, pedagogických a odborných pracovníků je v tomto programu rozdělena na čtyři hlavní témata, kde se každé téma zabývá jinými cílovými skupinami:

- Environmentální vzdělávání a výchova dětí a mládeže – děti v předškolním věku; děti a mládež základních, středních a vyšších odborných škol; studenti vysokých škol
- Příprava odborníků pro péči o životní prostředí a udržitelný rozvoj – odborníci na středních a vyšších odborných školách; odborníci na vysokých školách
- Příprava učitelů a dalších pedagogických pracovníků pro environmentální vzdělávání
- Výzkum a vývoj specializovaný na oblast EVVO.

Environmentální vzdělávání a osvěta v podnikové sféře se zaměřuje na:

- vrcholový management podniků
- střední management podniků
- zaměstnance podniků
- odborové svazy a profesní organizace.

V oblasti informací, osvěty a poradenství pro veřejnost se SP EVVO ČR soustředí na čtyři podoblasti:

- informace o životním prostředí a aktivity podporující zájem a povědomí o životní prostředí
- environmentální poradenství
- zapojení veřejnosti do rozhodování o životním prostředí.²⁷

²⁷*Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice.* In: MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ [online]. [cit. 2015-23-3]. Dostupné z: <[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategicke_dokumenty_evvo_cr/\\$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategicke_dokumenty_evvo_cr/$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf)>.

4 Podíl státu a nestátních neziskových organizací na EVVO a ochraně přírody a krajiny

Jedním z důležitých výsledků environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty člověka, je vytvoření odpovědného vztahu člověka k životnímu prostředí a z toho vyplývající snaha a činnosti vedoucí k ochraně přírody.

Globální ekologická krize, spočívající v porušování životodárných procesů v přírodě, se nevyhýbá ani naší krajině a je důležité, aby byl tento proces zastaven, jinak by mohlo dojít k tomu, že naše planeta bude neobyvatelná, což může způsobit nebezpečné ekonomické, demografické i geopolitické problémy. Je třeba zachovávat základní ekologické procesy a fungující ekosystémy a také druhovou rozmanitost.

V tomto směru je třeba si ujasnit, které organizace a státní orgány se na EVVO a ochraně přírody a krajiny a propagační a osvětové činnosti podílí a jak.

4.1 Stát a jednotlivé státní orgány

Úloha státu v EVVO a ochraně přírody a krajiny je nezastupitelná. Stát by měl vytvářet systém pozitivní stimulace k dodržování pravidel na ochranu přírody a také podporovat vzdělávání a osvětu k ochraně přírody a krajiny. Také by měl vytvářet takové prostředí (ekonomické a legislativní), ve kterém se bude dávat udržet ekologická stabilita a produkční potenciál v krajině.

Péče státu a úkoly jednotlivých státních orgánů jsou stanoveny zákonem o ochraně přírody a krajiny. Hlavní úkol je regulace, řízení a v některých případech i omezování aktivit, které negativně zasahují do životního prostředí. Je také důležité výkon státní správy na území chráněných krajinných oblastí a národních parků udržet v kompetenci specializovaných orgánů státní správy a to správ národních parků a CHKO.

Pokud je nutnost účinně uskutečňovat ochranu krajiny a přírody, je třeba to vykonávat za účasti veřejnosti. Zejména obcí, občanů a občanských sdružení.

Veřejnost musí mít možnost se účastnit rozhodovacích procesů orgánů veřejné moci a k tomu je třeba zajistit pomocí právních předpisů nezbytný právní rámec.²⁸

Státní ochranu přírody a EVVO vykonávají tzv. orgány ochrany přírody, neboli státní instituce a úřady, které se v České republice zabývají ochranou přírody. Jsou to obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, správy chráněných krajinných oblastí a národních parků, Ministerstvo životního prostředí, Česká inspekce životního prostředí a v menší míře také újezdní úřady a Ministerstvo obrany.²⁹ Působnost a vymezení pravomocí veškerých těchto orgánů lze nalézt v § 76 až 80 zákona o ochraně přírody a krajiny.

4.2 Nestátní neziskové organizace

Úloha nestátních neziskových organizací je při péči o ochranu přírody a EVVO veřejnosti zcela nezastupitelná. Mohou nahrazovat či zabezpečovat to, na co stát nestačí či nedoceňuje a také tzv. nastavují zrcadlo státním úředníkům. Jejich hlavní činností je především ochrana veřejného zájmu na zdravém životním prostředí a ochraně přírody a snaha přivést jedince k aktivní účasti na ochraně životního prostředí. Mohou se také zasazovat o změny legislativy, které budou mít pozitivní vliv právě na ochraně přírody. Jejich činnost je velmi různorodá, například ochrana zájmu malé skupiny lidí, realizace myšlenky, pro kterou by stát musel složitě připravit legislativní podmínky, prosazování svých oprávněných zájmů do legislativních procesů, praktická ochrana přírody, poskytování poradenství veřejnosti či environmentální edukace na školách.

Nestátní neziskové organizace mají oproti státním organizacím množství předností. Vzhledem k tomu, že jsou nezávislou právní osobností, tak si mohou zajišťovat finanční prostředky pro svou činnost a mohou vystupovat na

²⁸*Státní program ochrany přírody a krajiny ČR*. Editor František Pelc, Jan Hošek, Svatomír Mlčoch. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 1998. s. 13.

²⁹Zákon č. 114/1992 Sb. Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny. § 75.

veřejnosti, v médiích a to i vůči státní moci. Také se mohou, při řádném podání připomínek, stát účastníkem správního řízení v rámci procesu hodnocení vlivů na životní prostředí, bez kterého nelze rozhodnout o povolení posuzovaného záměru. Jedná se o tzv. proces EIA (Environmental Impact Assessment), který je v České republice upraven zákonem č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivu na životní prostředí. Nestátní neziskové organizace většinou nevznikají za účelem zisku, ale možnost vysokých příjmů to nevylučuje.³⁰

Základní typy nestátních neziskových organizací:

Spolek³¹ - sdružení fyzických a právnických osob, které vzniká za účelem realizace společného zájmu. Typickým znakem je členská základna.

Obecně prospěšná společnost - subjekt poskytující obecně prospěšné služby všem za stejných podmínek. Zisk nesmí být rozdělován mezi zakladatele nebo zaměstnance, používá se na financování dalších aktivit společnosti

Nadace - účelové sdružení majetku zřízené za účelem dosahování obecně prospěšného cíle, kterým se rozumí zejména rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana přírodního prostředí, kulturních památek a tradic a rozvoj vědy, vzdělávání, tělovýchovy a sportu. Nadační příspěvky se poskytují z výnosů nadačního jmění a z ostatního majetku nadace.

Nadační fond - účelové sdružení majetku zřízené za účelem dosahování obecně prospěšného cíle, kterým se rozumí zejména rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana přírodního prostředí, kulturních památek a tradic a rozvoj vědy, vzdělávání, tělovýchovy a sportu. Nadační fond nezřizuje nadační jmění a pro dosažení účelu smí použít veškerý svůj majetek.³²

³⁰MÁCHAL, Aleš. *Průvodce praktickou ekologickou výchovou*. Brno: Rezekvítek, 2000. s. 156 – 157.

³¹Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník. § 214.

³²*Přehled základních typů nestátních neziskových organizací v ČR*. [online]. [cit. 2015-17-3]. Dostupné z: <http://www.neziskovky.cz/data/prehled_nnotxt8382.pdf>.

Přehled některých nestátních a neziskových organizací působících v sektoru environmentální výchovy a vzdělávání a ochrany životního prostředí a činnosti, ve kterých se angažují:

Arnika - zabývá se ochranou mokřadů a vodních toků, omezováním znečištění životního prostředí toxickými látkami a odpady a podporou účasti veřejnosti v rozhodování o životním prostředí.

Český svaz ochránců přírody (ČSOP) - občanské sdružení, jehož členy spojuje aktivní zájem o ochranu přírody a životního prostředí. Jeho posláním je ochrana a obnova přírody, krajiny a životního prostředí, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného života.

Greenpeace - mezinárodní ekologická organizace působící ve více než 40 zemích světa, vystupuje proti poškozování životního prostředí již od roku 1971.

Hnutí Brontosaurus - nestátní nezisková organizace, jejímž předmětem činnosti je práce s dětmi a mládeží, činnost je regionálně neohraničená. Hlavními cílovými skupinami jsou děti a mládež do 26 let, u nichž se organizace zaměřuje na mimoškolní výchovnou činnost.

Hnutí Duha - organizace je českým členem mezinárodní ekologické federace Friends of the Earth.

Nadace Veronica - byla založena v roce 1992 a je největší moravskou nadací zaměřenou na ochranu přírody, krajiny a životního prostředí. Její hlavní činností je podporovat formou nadačních příspěvků především dobrovolnickou práci třetích osob, většinou občanských sdružení a škol.

Pavučina - sdružení středisek ekologické výchovy je celostátní sítí organizací specializovaných na ekologickou výchovu, vzdělávání a osvětu.

Rezekvítek - je občanské sdružení, jehož posláním je sdružovat občany, kteří se dobrovolně věnují ekologické výchově a ochraně přírody. Rezekvítek se snaží přispívat ke zvyšování pedagogické i odborné úrovně této práce a všestranně své členy v této činnosti podporovat.

Sdružení Mladých ochránců přírody (SMOP) - je člunek ČSOP s celostátní působností v oblasti práce s dětmi a mládeží a stará se proto o všechny mladé lidi s kladným vztahem k přírodě v celé České republice.³³

³³*Nestátní neziskové organizace*. In: MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. [online].[cit. 2015-17-3]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/nevladni_a_neziskove_organizace>.

5 Odpadové hospodářství

V této kapitole se práce věnuje problematice odpadového hospodářství obecně, dále jak jsou odpady děleny, v podkapitole 5.3 komunálnímu odpadu a jeho charakteristice a v poslední podkapitole nakládání s odpady a jejich minimalizací.

5.1 Odpadové hospodářství obecně

Dle zákona č. 185/2001 Sb. o odpadech je odpadové hospodářství „činnost zaměřená na předcházení vzniku odpadů, na nakládání s odpady a na následnou péči o místo, kde jsou odpady trvale uloženy a kontrola těchto činností“.³⁴

Jak už bylo zmíněno v podkapitole 2.2 Výchova k ochraně přírody, v osmdesátých letech minulého století bylo důležitým okamžikem vydání zprávy Meze růstu, kde se poukazovalo na to, že dochází ke stále větší spotřebě surovinových a energetických zdrojů a tím i k jejich vyčerpávání a zanášení planety odpadky. Svět si uvědomil, že hrozící situaci musí začít nějak řešit.

Produkování odpadů je trvale spjata s fungováním naší společnosti.

S tímto zásadním environmentálním problémem současnosti se snaží průmyslově a ekonomicky vyspělé státy bojovat systémem odpadového hospodářství, což je relativně mladá, nicméně dynamicky se rozvíjející oblast národního hospodářství.

Aby odpadové hospodářství fungovalo, musí v této oblasti neustále probíhat osvětová a vzdělávací činnost, která bude lidi vést k tomu, aby pochopili smysl třídění a předcházení vzniku odpadů.

„Hlavní cíle odpadového hospodářství jsou:

1. Předcházet vzniku odpadů nebo je omezovat.
2. Pokud již vznikly, nakládat s nimi tak, aby bylo možné je využít jako druhotné suroviny a aby minimálně narušovaly životní prostředí.“³⁵

³⁴Zákon č. 185/2001Sb. Zákon o odpadech. § 4, odst. 1d.

³⁵PŮBALOVÁ, Monika. *Domácí ekologie, odpadové hospodářství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012. s. 67.

Do roku 1991 nebyla oblast nakládání s odpady obecně v České republice nijak legislativně kontrolována ani řízena, legislativa ČSSR a ČSFR řešila pouze nakládání s kovovým odpadem a druhotnými surovinami. Teprve v roce 1991 vznikl první zákon o odpadech. Do té doby se určitá snaha o řešení ochrany životního prostředí ve vztahu k odpadům vyskytla snad jen ve vyhlášce Ministerstva zdravotnictví č. 45/1966 Sb. o vytváření a ochraně zdravých životních podmínek.

V současné době je odpadové hospodářství ČR zabezpečeno poměrně obsáhlým souborem legislativních předpisů, které jsou všechny podřízené zákonu o odpadech č. 185/2001 Sb.³⁶

V odpadovém hospodářství Evropské unie existuje určitá hierarchie technik jeho řešení:

1. předcházení vzniku
2. oddělený sběr
3. separace a třídění
4. recyklace a materiálové využití
5. spalování
6. skládkování.

Tímto postupem jsou podporovány prevenční techniky, systémy zpětného materiálového využití a technologie bezpečného zneškodnění pro zbytkový odpad.³⁷

5.2 Dělení odpadů

Pokud bychom chtěli definovat odpad, můžeme využít definici obsaženou v zákoně č.185/2001 Sb. o odpadech, dle něj je odpad „...movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit“.³⁸

³⁶CHUDÁREK, Tomáš. *Odpadové hospodářství v praxi*. 1. vyd. Praha: SITA CZ, 2013. s. 16,17.

³⁷tamtéž. s. 10.

³⁸Zákon č. 185/2001Sb. Zákon o odpadech. § 3, odst. 1.

Odpady je možné pro lepší přehled také dělit, avšak dělí se podle různých hledisek, například podle skupenství, podle místa vzniku, nebezpečnosti, využitelnosti atd.

Podle vyhlášky MŽP č. 381/2001 Sb. byl stanoven Katalog odpadů, dle kterého se oficiálně rozlišují pouze dvě kategorie odpadů a to nebezpečné odpady a ostatní odpady. Odpady se v něm také člení na skupiny odpadů, těch je celkem 20 a druhy odpadů, kterých je více než 800. Pro tuto práci je dobré si problematiku rozčlenit na:

1. Odpady z výrobní činnosti – z průmyslu, zemědělství, stavebnictví a z těžby a zpracování nerostných surovin (důlní odpady, odpady z těžby ropy, uhlí atd.)
2. Odpady ze spotřeby.³⁹

Odpady ze spotřeby se dále dělí na několik kategorií a to odpady z dopravy, zdravotnický odpad, odpady ze živelných pohrom a pro nás podstatný komunální odpad.

5.3 Komunální odpad

Dle zákona o odpadech je „...komunálním odpadem veškerý odpad, vznikající na území obce při činnosti fyzických osob, a který je uveden jako komunální odpad v prováděcím předpisu s výjimkou odpadů vznikajících u právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání“.⁴⁰

Z hlediska evidence odpadů je komunální odpad chápán v rozšířené podobě jako „Odpady z domácností a podobné živnostenské, průmyslové odpady a odpady z úřadů, včetně složek odděleného sběru“.⁴¹

Pokud se podíváme na celkovou produkci odpadů v ČR, tvoří komunální odpad asi 17 % z celkové produkce odpadů. Není to moc v porovnání s průmyslovými či zemědělskými odpady, ale je třeba si uvědomit, že je to

³⁹Předpis č. 381/2001 Sb. Katalog odpadů. Příloha č. 1.

⁴⁰Zákon č. 185/2001Sb. Zákon o odpadech. § 4, písm. b.

⁴¹Předpis č. 381/2001 Sb. Katalog odpadů. Příloha č. 1, odpad skupiny 20.

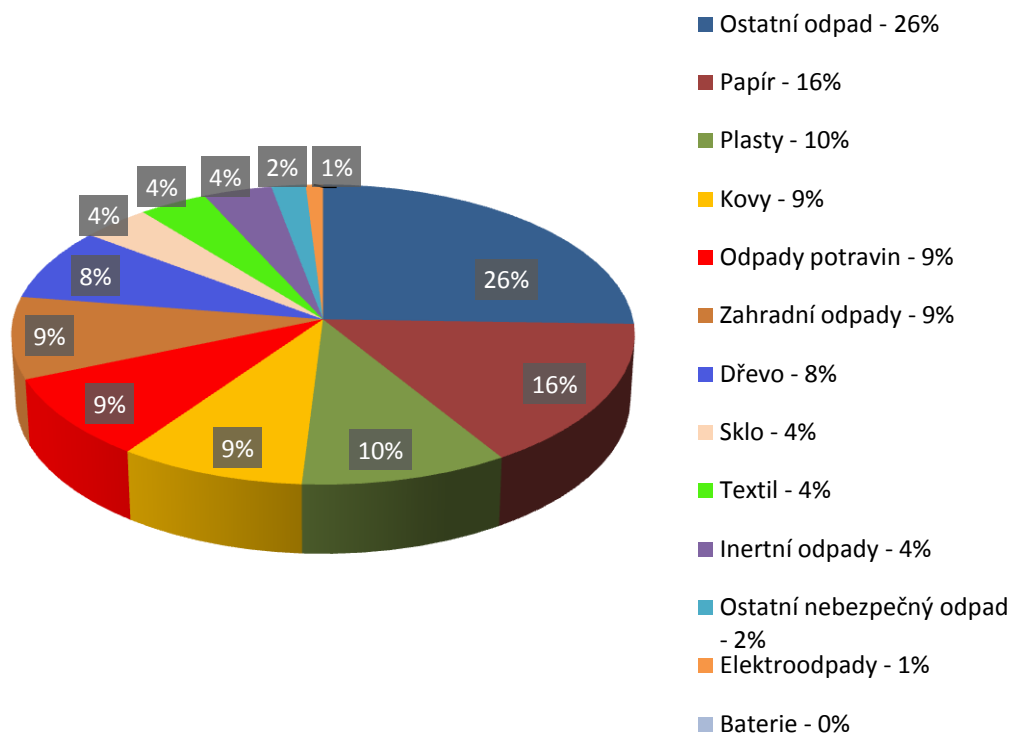
problém, který se týká každého z nás, jelikož komunální odpad produkujeme každý den a můžeme ho svým zodpovědným chováním ovlivnit. Jeho význam také spočívá v množství spotřebovaného materiálu již při výrobě a transportu nejrůznějších produktů a obalů. Dle údajů z roku 2013 se produkce komunálního odpadu v ČR pohybovala okolo 5 167 805 tun, to znamená že, v průměru každý obyvatel (včetně kojenců) vyhodil cca 490 kg, tedy skoro půl tuny odpadu.⁴²

Jestliže bychom chtěli znát strukturu komunálních odpadů, tak je třeba brát v potaz skladbu osídlení a místo, kde je odpad produkován a také hospodářskou situaci. V komunálním odpadu lze nejčastěji nalézt papír, plasty, sklo, kovy, textil, obalový materiál, nebezpečný odpad a zbytky jídla (tedy biologicky rozložitelný odpad).

Obecně se dá říci, že například v odpadech z městských sídlišť je velký podíl biologicky rozložitelných odpadů (hlavně kuchyňských zbytků) a plastových obalů, kdežto v odpadech z vesnic se naopak biologicky rozložitelné odpady vyskytují mnohem méně, jelikož je lidé častěji automaticky kompostují. S průměrnou strukturou komunálních odpadů se můžeme pro lepší orientaci seznámit v následujícím grafu z roku 2009, aktuálnější průzkum zatím nebyl proveden.

⁴²Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele, ČR (kg/obyv) [online]. [cit. 2015-30-3]. Dostupné z: < <http://issar.cenia.cz/issar/page.php?id=1612> >.

Graf č. 1: Průměrná struktura komunálních odpadů v ČR, 2009⁴³

5.4 Nakládání s odpady a jejich minimalizace

Stávající platná legislativa v oblasti odpadového hospodářství klade důraz na minimalizaci odpadů a jejich využívání. Zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech říká že: „Každý má při své činnosti nebo v rozsahu své působnosti povinnost předcházet vzniku odpadů, omezovat jejich množství a nebezpečné vlastnosti; odpady, jejichž vzniku nelze zabránit, musí být využity, případně odstraněny způsobem, který neohrožuje lidské zdraví a životní prostředí a který je v souladu s tímto zákonem a se zvláštními právními předpisy“.⁴⁴

Odpady jsou neodmyslitelným výsledkem lidské činnosti a z tohoto důvodu je třeba klást důraz na minimalizaci vzniku odpadů a zavádění nejlepších dostupných technik jejich recyklace a skladování. Pokud se posuzuje vhodnost způsobu nakládání a odstraňování odpadu, musí mít vždy přednost způsob, který je šetrnější k životnímu prostředí a zaručí vyšší ochranu lidského zdraví. Teprve

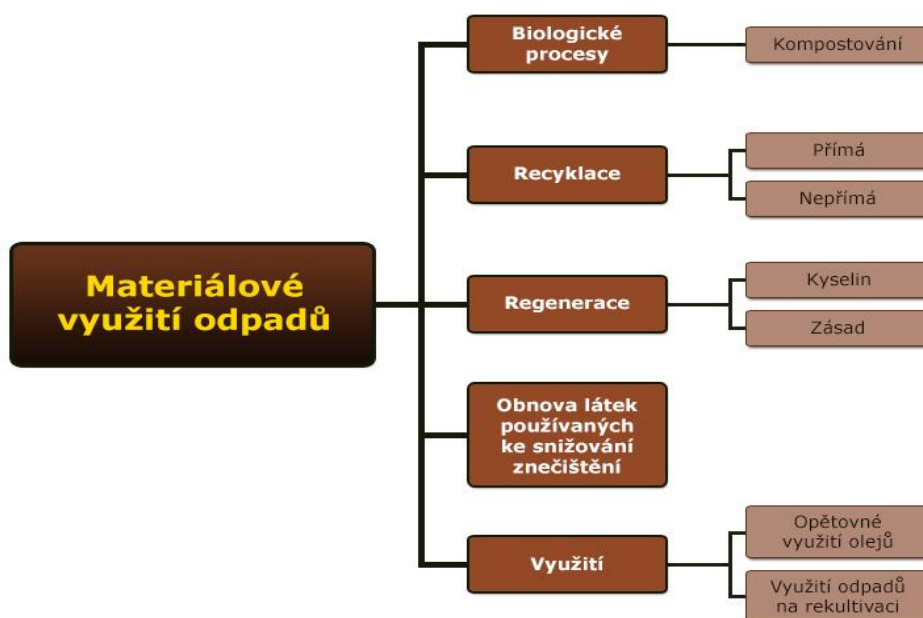
⁴³Průměrná struktura komunálních odpadů v ČR, 2009 [online]. [cit. 2015-30-3]. Dostupné z: http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=struktura_komunalniho_odpadu&site=odpad.

⁴⁴Zákon č. 185/2001Sb. Zákon o odpadech. § 10, odst. 1.

pokud jsou vyčerpány všechny jiné možnosti odstranění odpadu anebo pokud by to mělo přinést vyšší riziko pro životní prostředí či lidské zdraví, přichází na řadu nejméně vhodný způsob odstraňování odpadů a to uložení na skládku.⁴⁵

Jak už bylo řečeno, existuje určitá hierarchie v systému nakládání s odpady. Dle tohoto je třeba nejdříve učinit vše pro to, abychom nejprve předcházeli vzniku odpadů. Poté co odpad vznikne, je na řadě jeho materiálové využití, které podporuje obnovu surovin a snížení potřeby primárních zdrojů.

Obr. 1. Schéma základních způsobů materiálového využití odpadů⁴⁶

Druhé místo za materiálovým využitím odpadů zaujímá jejich energetické využití, při kterém se získává energie z odpadů, které nemůžeme využít materiálově.

⁴⁵MEDŘICKÝ, T. Projektová příprava grantů – Minimalizace odpadů. In *Sborník Vzdělávacího programu – Minimalizace odpadů*. Ekodomov, Praha 2008. s. 30.

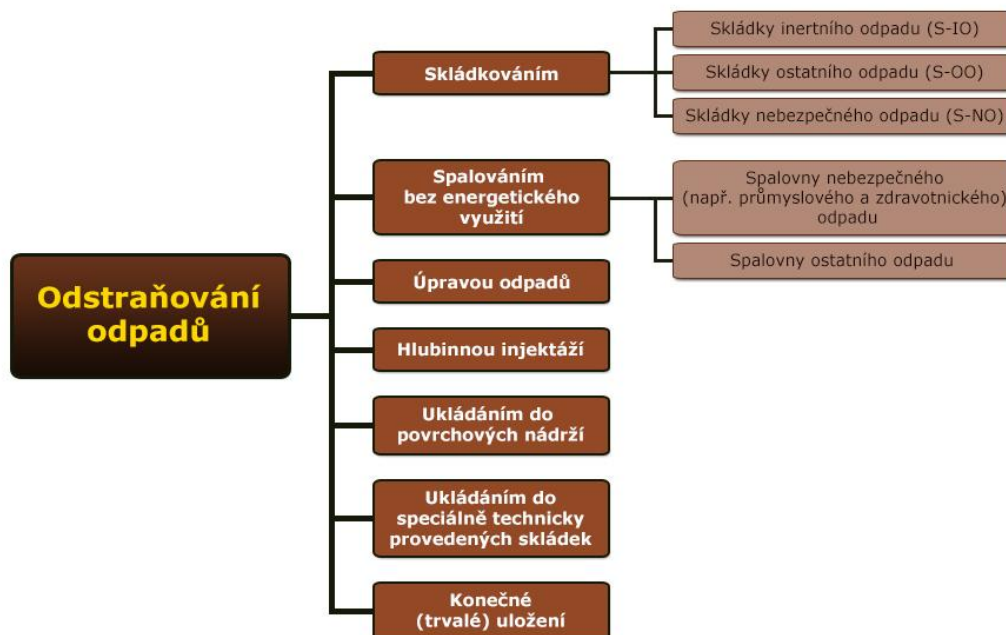
⁴⁶Schéma způsobů materiálového využití odpadů. . [online]. [cit. 2015-04-4]. Dostupné z: <http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=materialove_vyuziti_odpadu&site=odpady>.

Obr. 2. Schéma základních způsobů energetického využití odpadů⁴⁷

Posledním způsobem při nakládání s odpady v ČR je v hierarchii odpadového hospodářství odstranění odpadu, kam patří hlavně metoda skládkování a metoda spalování odpadů.⁴⁸

Obr. 3. Schéma odstraňování odpadů⁴⁹

⁴⁷Schéma způsobů energetického využití odpadů. . [online]. [cit. 2015-04-4]. Dostupné z: http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=energeticke_vyuziti_odpadu&site=odpady.

⁴⁸Odpady. [online]. [cit. 2015-04-4]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/webpub2.nsf/\\$pid/CENMSFVZ8VR3/\\$FILE/odpady.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/webpub2.nsf/$pid/CENMSFVZ8VR3/$FILE/odpady.pdf).

⁴⁹Schéma odstraňování odpadů. [online]. [cit. 2015-04-4]. Dostupné z: http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=odstranovani_odpadu&site=odpady.

Postupně dochází v ČR ke zvyšování podílu materiálového využití odpadů vůči těm odstraněným hlavně. V roce 2013 se tato skupina pohybovala okolo 76 %. Energetické využívání je jen skupinou nakládání odpadů. Pohybuje se na cca 3 %. Podíl odstraněných odpadů v posledních letech trvale klesá, důvodem může být jak větší míra recyklace, častější využití odpadů namísto primárních surovin a také modernější technologie zpracování odpadů. V odstraněných odpadech převládá skládkování (11 %) a stagnující tendenci má spalování (cca 0,3 %).

Oproti tomu kategorie komunálních odpadů je specifickou skupinou a nejinak tomu je i ve způsobech s nakládání s nimi. Oproti ostatním skupinám odpadů v komunálních odpadech převažuje odstraňování skládkováním. Postupně však dochází k mírnému poklesu množství komunálního odpadu, který je ukládán na skládku. V roce 2013 se podíl komunálního odpadu odstraněného skládkováním pohyboval okolo 52 %. Dalším způsobem nakládání s komunálním odpadem, jehož podíl stále postupně narůstá, je materiálové využití, které se pohybuje na úrovni cca 30 %. Také postupně dochází ke zvyšování významu energetického využití komunálních odpadů až na hodnotu přibližně 12 %. U spalování se jedná o téměř zanedbatelné množství komunálního odpadu.⁵⁰

⁵⁰Produkce a nakládání s komunálním odpadem – vyhodnocení indikátoru [online]. [cit. 2015-04-4]. Dostupné z: <<http://issar.cenia.cz/issar/page.php?id=1612>>.

6 Město Uničov

Vzhledem k tomu, že se praktická část práce věnuje nakládání s komunálním odpadem v Uničově, je vhodné se s tímto městem trochu seznámit.

6.1 Charakteristika města Uničova

Město Uničov leží v příjemné krajině vytvářené kotlinou řeky Oskavy, v Uničovské plošině v severovýchodních výběžcích Hornomoravského úvalu, v pohůří Hrubého a Nízkého Jeseníku. Z jižní strany je oddělen od řeky Moravy lužní lesem Doubrava, z ostatních stran jej obklopuje podhůří Jeseníků. Leží v nadmořské výšce 238 – 242 m n. m. a rozkládá se na ploše 4 827,4 ha, přičemž zastavěná plocha činí 148,1 ha.⁵¹ Dle výsledků posledního sčítání lidu, domů a bytů má město 11 659 obyvatel. Město je také tvořeno osmi místními částmi, jsou to Benkov, Brničko, Dětrichov, Dolní Sukolom, Horní Sukolom, Nová Dědina, Renoty a Střelice.

Je jedním z moravských královských měst. Město bylo založeno roku 1213 bratrem krále Přemysla Otakara I. Vladislavem, který předpokládal, že se zde nacházejí významná ložiska stříbra. Jeho očekávání se zcela nenaplnila, přesto však Uničov ve středověku patřil mezi nejvýznamnější moravská sídliště. Definitivní rozvoj ekonomiky zastavila švédská okupace v letech 1642 – 1650.

Největší zlom v historii Uničova nastal po skončení druhé světové války. Německé obyvatelstvo bylo odsunuto, národnostní charakter města se proměnil. V roce 1948 začala výstavba gigantického strojírenského závodu, který potřeboval nové zaměstnance. Přibývalo obyvatel, sídlišť, ale i kulturních a sportovních aktivit. Svou tvář město výrazně změnilo v posledních letech. Opravené fasády domů, restaurované památky a moderní infrastruktura činí z Uničova atraktivní město 21. století.⁵²

⁵¹BUREŠOVÁ, Jana. *Uničov: historie moravského města*. 1. vyd. Uničov: Město Uničov, 2013. s. 13.

⁵²*Stručná historie města Uničov* [online]. [cit. 2015-24-3]. Dostupné z: <<http://www.unicov.cz/strucna-historie-mesta/d-1830/p1=13523>>.

Dle zákona č. 314/2002 Sb. je Uničov obcí s pověřeným úřadem a obcí rozšířenou působností.

Ve městě se nachází jedna mateřská škola s pracovišti rozmístěnými na několika místech, základní školy jsou tu tři, střední školy také tři (gymnázium, střední průmyslová škola, škola v oboru hotelnictví a turismus) a od roku 2008 i vyšší odborná škola v oboru hotelnictví a turismus.⁵³

Důležitá je pro Uničov také rozsáhlá průmyslová zóna poskytující pracovní místa i širokému okolí. Mezi nejvýznamnější patří strojírenský podnik Unex a.s., americká společnost na výrobu kompresorů Ingersoll-Rand, německý podnik zabývající se výrobou techniky do domácností Miele, nebo závod na výrobu plynových kotlů Mora-Top.⁵⁴

Uničov je moderním městem, které se aktivně zapojuje do problematiky ochrany životního prostředí a environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a to konkrétně působením na děti a mládež již ve školách, působením na veřejnost prostřednictvím různých osvětových akcí a projektů, či zřízením a podporou střediska ekologické výchovy (SEV) Studánka. To bylo založeno roku 2007 a náklady byly pokryty dotací z Programu podpory environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Olomouckého kraje. Ve středisku pracovníce odboru životního prostředí poskytují služby v oblasti EVVO formou ekologických výukových programů pro školní kolektivy a pořádání odborných přednášek a besed pro studenty i širokou veřejnost.⁵⁵

6.2 Odpadové hospodářství města Uničova

V současné době je oblast nakládání s komunálním odpadem ve městě upravena obecně závaznou vyhláškou č. 1/2009 o systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se

⁵³BUREŠOVÁ, Jana. *Uničov: historie moravského města*. 1. vyd. Uničov: Město Uničov, 2013. s. 517-521.

⁵⁴tamtéž. s. 509-512.

⁵⁵*SEV studánka Uničov* [online]. [cit. 2015-25-3]. Dostupné z: <<http://www.studankaunicov.cz/onas.php>>.

stavebním odpadem na území města Uničova. Vyhláška definuje systém třídění komunálního odpadu, systém sběru komunálního odpadu a nakládání se stavebním odpadem.⁵⁶

Způsoby nakládání s komunálním odpadem v Uničově se zaměřují na separaci složek. Tam patří:

Papír a lepenka (papírové a lepenkové krabice, noviny, časopisy, knihy, reklamní letáky) – ve městě je zaveden sběr a separace papíru několika systémy. Základním a nejúčinnějším systémem sběru papíru ve městě je sběr pomocí sběrných nádob (modré kontejnery), zároveň je prováděn také tradiční sběr prostřednictvím tzv. sběrných surovin, které jsou provozovány soukromými společnostmi. Dále probíhají sběrové akce ve školách a také je možné odvézt papír do velkoobjemového kontejneru na papír ve sběrném dvoře.

Sklo (láhve od nápojů, skleněné nádoby, skleněné střepy – tabulové sklo) – separace skla je ve městě zavedena systémem tzv. sběrných míst (zelené či bílé kontejnery) a možností odvozu do velkoobjemového kontejneru na sklo ve sběrném dvoře.

Plasty (PET láhve od nápojů, kelímky, sáčky, fólie, výrobky a obaly z plastů, polystyrén a také tzv. tetrapaky) – separace plastů probíhá především systémem sběrných hnízd (žluté kontejnery) a doplňkově také sběrovými akcemi na školách. V místních částech obce (vilová zástavba) je zaveden pytlový systém sběru a další možností je i velkoobjemový kontejner na plasty ve sběrném dvoře.

Kovy (plechovky od nápojů, konzervy od potravin, nádoby od kosmetiky, ostatní kovové obaly a drobné kovové předměty) – novinkou je možnost separace kovů systémem sběrných hnízd (šedé kontejnery), dále také systémem sběrných surovin a sběrných dvorů.

Bioodpady (posečená tráva, listí, dřevní hmota, plevel, zbytky ovoce a zeleniny, čajové sáčky, káva) – možností separace bioodpadu je kompostace na vlastní zahrádce (s využitím zapůjčených kompostáren), dále separace v zapůjčených biopopelnicích a poslední možností je odevzdávání na komunitní kompostárnu.

⁵⁶Obecně závazná vyhláška města Uničova č. 1/2009.

Nebezpečné odpady (motorové oleje, barvy, lepidla, rozpouštědla, nádoby od nebezpečných látek, léky, pesticidy, chemikálie, jiný odpad vykazující nebezpečné vlastnosti) – separace nebezpečných odpadů je důležitou součástí nakládání s komunálním odpadem, neboť nebezpečné složky, které zůstávají v komunálním odpadu, mohou ohrozit životní prostředí a omezují další potencionální využívání směsného komunálního odpadu. Základním systémem pro sběr nebezpečných odpadů je systém pomocí sběrného dvora v Uničově, dále také mobilní svoz nebezpečných odpadů a léky je možné odevzdávat v lékárnách. **Velkoobjemový odpad** (nábytek, koberce, matrace, záchodové mísy, umyvadla, dveře apod.) – ten lze odevzdávat ve sběrovém dvoře, nebo při mobilním svozu objemných odpadů.

Co se v oblasti separace s odpady nevytřídí, spadá do skupiny tzv. **směsného komunálního odpadu**. Směsný komunální odpad je složka odpadu vzniklá po vytřídění využitelných složek odpadu. Umisťuje se do sběrových nádob na směsný komunální odpad. Nakládání se směsným komunálním odpadem je v současné době řešeno standardním způsobem v souladu s jeho platnou legislativou tj. jeho zneškodněním na zabezpečené skládce komunálního odpadu.⁵⁷

⁵⁷Plán odpadového hospodářství města Uničova. (zdroj MÚ Uničov)

PRAKTICKÁ ČÁST

7 Průzkumné šetření

V kapitole sedm, která už spadá do praktické části, se práce zabývá samotným průzkumným šetřením. V první podkapitole je to konkrétně průzkumná metoda, tedy dotazník, cíle práce a průzkumné otázky. V dalších podkapitolách dále realizace průzkumu, vlastní průzkum a nakonec diskuze o výsledcích.

7.1 Průzkumná metoda a cíl, průzkumné otázky

Průzkumná metoda

Pro účely této práce byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu, konkrétně dotazníkové šetření, jelikož bylo potřeba oslovit co největší počet lidí a získat co nejvíce odpovědí a názorů a právě dotazník je určen pro hromadné získávání údajů. Dle Gavory je dotazník způsobem písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Je také nejpoužívanější metodou zjišťování údajů.⁵⁸

Dle Chrásky je dotazník „...soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny na které dotazovaná osoba, tedy respondent, písemně odpovídá. Nespornou výhodou dotazníku je, že umožňuje poměrně rychlé a ekonomické shromáždění dat od velkého počtu respondentů.“⁵⁹

Cíl

Stanovili jsme si tyto cíle:

1. Zjistit, jak jsou obyvatelé města informováni v oblasti nakládání s odpady.
2. Zjistit odkud tyto informace pocházejí a zda je občané města považují za dostačující.
3. Zjistit, zda obyvatelé třídí odpad, který konkrétně a jakým způsobem s jednotlivým druhem odpadu nakládají.

⁵⁸GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. s. 99.

⁵⁹CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. s. 163.

Průzkumné otázky

Z těchto cílů pak vyplývají tyto průzkumné otázky:

- Průzkumná otázka č. 1: Považují obyvatelé třídění odpadu v Uničově za důležité?
- Průzkumná otázka č. 2: Jsou obyvatelé města Uničova dostatečně informováni o nakládání s odpady a o dalším využití tříděných odpadů?
- Průzkumná otázka č. 3: Třídí obyvatelé města komunální odpad?
- Průzkumná otázka č. 4: Nakládají obyvatelé města s jednotlivými druhy odpadu správně?

7.2 Realizace průzkumu

Průzkum byl proveden formou internetového dotazníku v měsíci dubnu roku 2015. Konkrétně na nejnavštěvovanější sociální síti, věnující se městu Uničovu, na facebookové skupině Uničov 1213, která se nachází na webových stránkách <https://www.facebook.com/groups/Unicov1213/?fref=ts>. Stránku navštěvují nejrozličnější skupiny obyvatel, tudíž bylo cílem získat co nejširší vzorek populace. Na stránce byl vložen odkaz na dotazník, který se vyplňoval online. Dotazník vyplnilo 87 respondentů, odkaz na dotazník navštívilo celkem 104 lidí, přičemž 15 lidí dotazník nedokončilo a 2 dotazníky byly vyřazeny. Návratnost je tedy 83,65%.

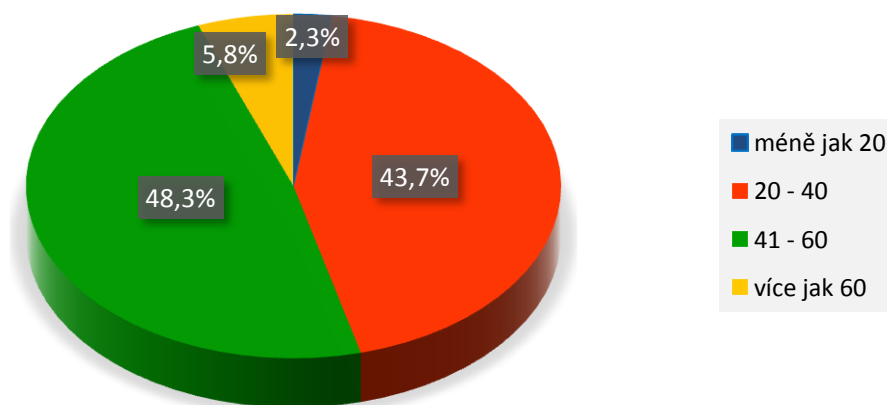
7.3 Vlastní průzkum

Dotazník byl sestaven z celkem patnácti uzavřených otázek, přičemž u šesti z nich byla možnost připsání vlastního názoru a byla sestaven tak, aby jeho vyplnění netrvalo déle než pět minut. První čtyři otázky jsou demografického charakteru, dalších pět se zaměřuje na informovanost občanů a na jejich názory na třídění odpadu, otázky číslo deset a jedenáct byly zařazeny na základě požadavku

pracovníka odboru životního prostředí MÚ Uničov, a poslední čtyři otázky se zabývají způsoby nakládání s komunálním odpadem.

Otázka č. 1. Kolik je vám let?

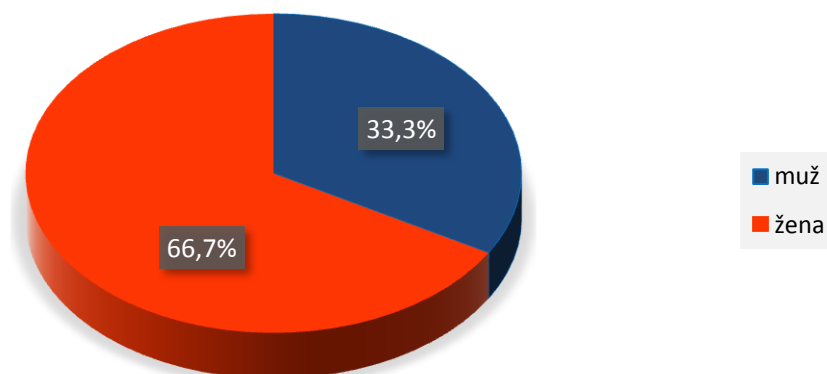
Graf č. 2: Věk respondentů

Věk respondentů byl rozdělen do čtyř kategorií, ke kategorii méně jak 20 let se hlásí 2 obyvatelé, v kategorii 20 až 40 let je to 38 obyvatel, v kategorii 41 až 60 let 42 obyvatel a k poslední kategorii, více jak 60 let se hlásí 5 obyvatel.

Otázka č. 2: Jaké je vaše pohlaví?

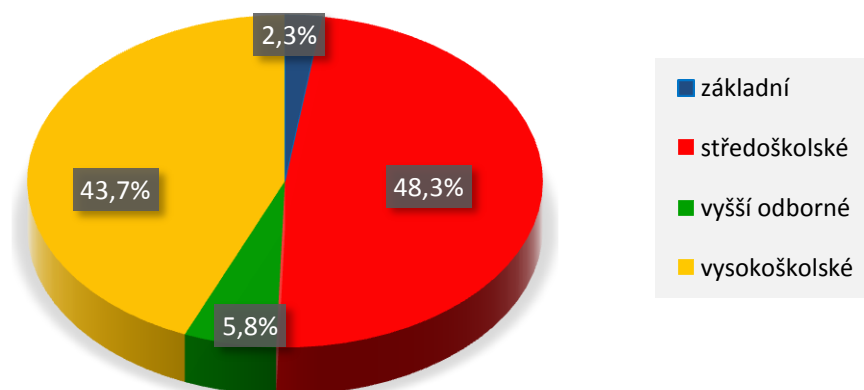
Graf č. 3: Pohlaví respondentů

Dotazník vyplnilo více žen jak mužů, konkrétně 58 žen a 29 mužů.

Otázka č. 3: Jaké je vaše dosažené vzdělání?

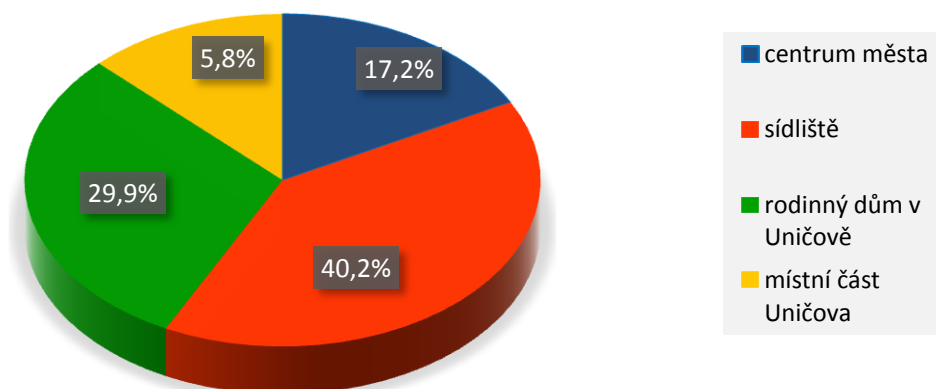
Graf č. 4: Dosažené vzdělání respondentů

V otázce dosaženého vzdělání nejvíce obyvatel hlásilo ukončené středoškolské vzdělání a to 42 obyvatel, 38 obyvatel vysokoškolské vzdělání, 5 obyvatel vyšší odborné a 2 obyvatelé základní vzdělání.

Otázka č. 4: Jaké je vaše bydliště?

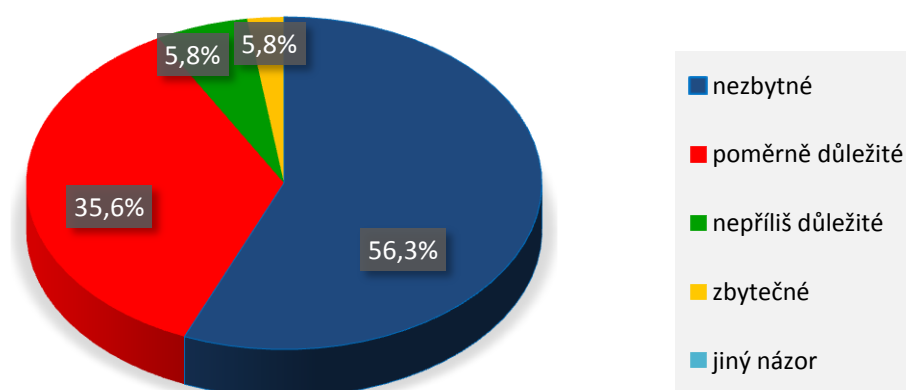
Graf č. 5: Bydliště respondentů

V otázce místa bydliště 35 obyvatel uvádí, že bydlí na jednom ze sídlišť v Uničově, 26 obyvatel v rodinném domě přímo v Uničově, 15 obyvatel v centru města a nejméně z celkového počtu, 11 obyvatel, v jedné z místních částí Uničova.

Otázka č. 5: Třídění odpadu považuji za:

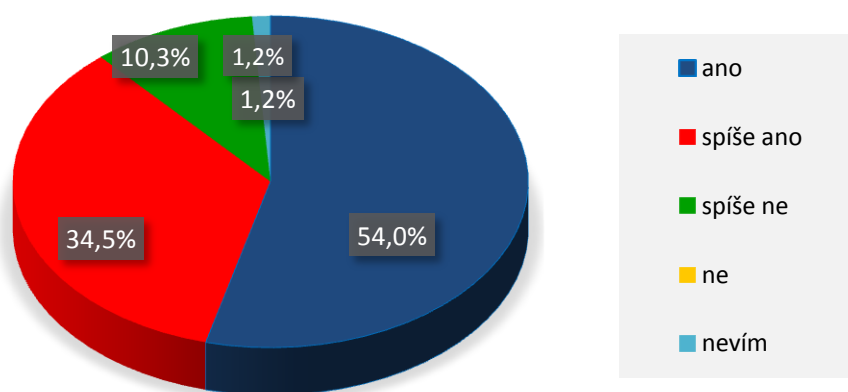
Graf č. 6: Jak je vnímáno třídění odpadu ve městě Uničově

V otázce číslo 5, jak je občany města vnímáno třídění odpadu, 49 obyvatel města tvrdí, že je považují za nezbytné a 31 obyvatel za poměrně důležité. Za nepříliš důležité je považuje 5 obyvatel, 2 obyvatelé přímo za zbytečné a jiný názor nikdo z obyvatel neměl.

Otázka č. 6: Myslíte si, že máte dostatek informací proč a jak třídit odpad?

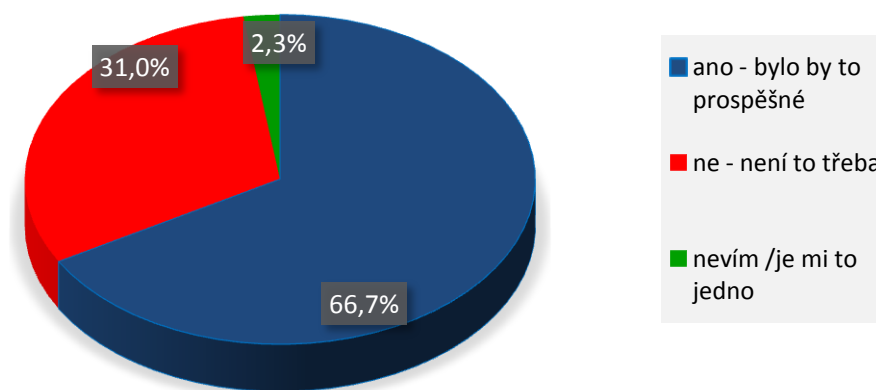
Graf č. 7: Informovanost obyvatel o problematice třídění odpadu

V oblasti informovanosti o problematice třídění odpadu si 47 obyvatel myslí, že má dostatek informací. 34 obyvatel na otázku, zda mají dostatek informací, odpovídá, že spíše ano. Spíše ne říká 9 obyvatel a 1 obyvatel říká, že neví. Nikdo se nepřihlásil k možnosti, že nemá žádné informace.

Otázka č. 7: Uvítali byste od města Uničova více informací a osvětových akcí o nakládání s odpadem?

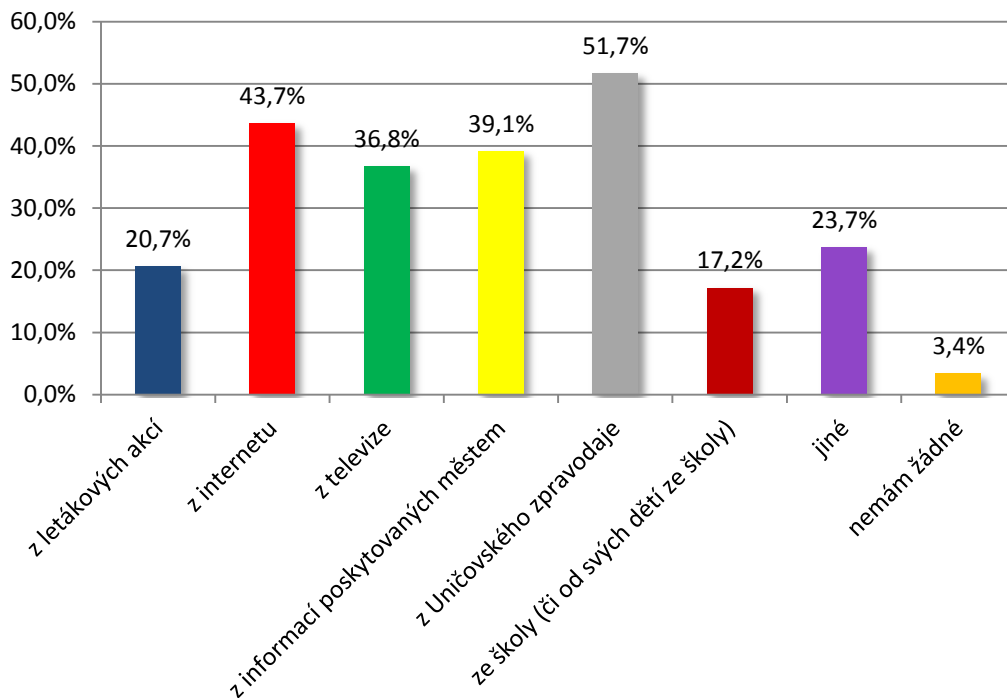
Graf č. 8: Názor obyvatel na množství informací o nakládání s odpadem pocházejících od města

Pouze 2 občané tvrdí, že je nezajímá, jak je město Uničov aktivní v oblasti informování obyvatel. 27 obyvatel si myslí, že větší informovanost není třeba, že mají informací dost a nadpoloviční většina všech, tedy 58 obyvatel by více osvětových akcí uvítalo s tím, že by to mohlo být prospěšné.

Otázka č. 8: Odkud máte informace o možnostech třídění odpadů a dalším využití tříděných odpadů? (možnost zvolení více odpovědí)

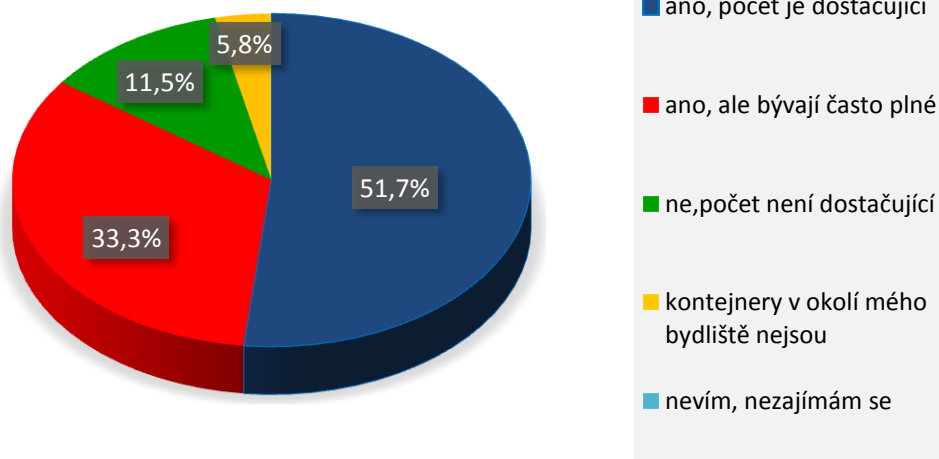
Graf č. 9: Zdroj informací obyvatel o problematice třídění odpadu

V otázce zdroje informací obyvatel o nakládání s odpady byla možnost označit více odpovědí. Nejčastěji obyvatelé uváděli jako zdroj informací Uničovský zpravodaj, na druhém místě skončil internet obecně, třetí místo zaujaly informace poskytované městem ve formě vývěsky města, či přímo městských internetových stránek. Na čtvrtém místě se nachází jiné zdroje, tam měli obyvatelé možnost uvést své vlastní příklady. Nejvíce se objevovalo, že mají informace z časopisů a různých periodik, také od známých či přátel, jednou i díky studiu odborných knih. Následovaly informace z letákových akcí, ze školy či od svých dětí ze školy a jen 3 obyvatelé tvrdili, že informace nemají žádné.

Otázka č. 9: Nachází se ve vašem okolí dostatečný počet kontejnerů na tříděný odpad?

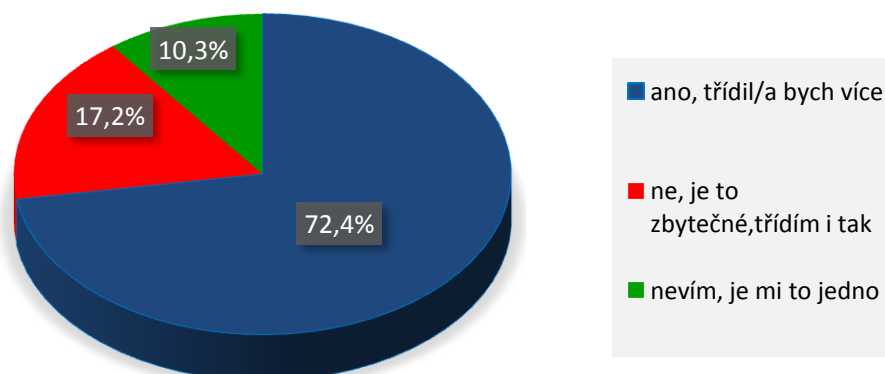
Graf č. 10: Graf o počtu kontejnerů na tříděný odpad

Dalo by se říci, že kontejnerů na tříděný odpad je v Uničově dostatek, shodlo se na tom 74 obyvatel z 87, ale 29 z nich by uvítalo častější vývoz, jelikož kontejnery bývají často plné. Jen 10 obyvatel říká, že počet kontejnerů není dostačující a 3 obyvatelé tvrdí, že žádné kontejnery v jejich okolí nejsou. Nikdo neoznačil možnost nevím, nezajímám se.

Otázka č. 10: Uvítali byste možnost bezplatného získání tašek na třídění odpadů?

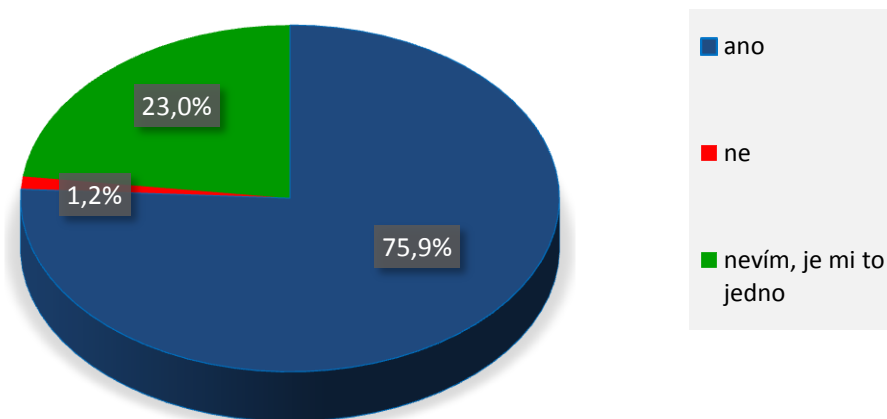
Graf č. 11: Otázka možnosti bezplatného získání tašek na třídění odpadů

Následující dvě otázky byly do dotazníku zařazeny, jelikož byl o to zájem, ze strany pracovníků odboru životního prostředí, MÚ v Uničově. U otázky číslo 10, zda by občané města uvítali možnost bezplatného získání tašek na tříděný odpad, jak je to na příklad v Olomouci, kladně odpovědělo celých 63 obyvatel s tím, že by poté i odpad více třídili. 15 obyvatel tvrdí, že jeto zbytečné, že na jejich třídění by to nemělo vliv a 9 obyvatel říká, že neví, nebo je jim to jedno.

Otázka č. 11: Uvítali byste možnost ukládání menšího množství stavebního odpadu na sběrovém dvoře?

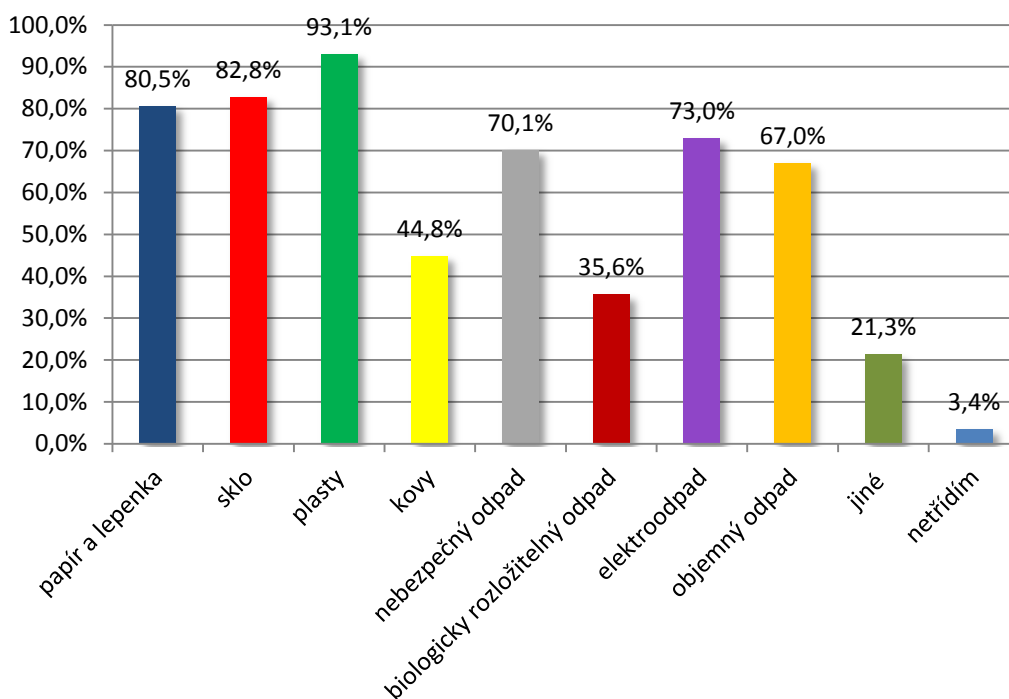
Graf č. 12: Otázka možnosti ukládání menšího množství stavebního odpadu na sběrovém dvoře

Vzhledem k tomu, že v Uničově není možné, ukládat menší množství stavebního odpadu na sběrovém dvoře, tak tři čtvrtě všech dotazovaných, tedy 66 obyvatel by tuto možnost uvítalo, 20 obyvatel říká, že je jim to jedno a jen 1 respondent tvrdí, že o tuto možnost nemá zájem.

Otázka č. 12: Které druhy odpadu třídíte ve své domácnosti?

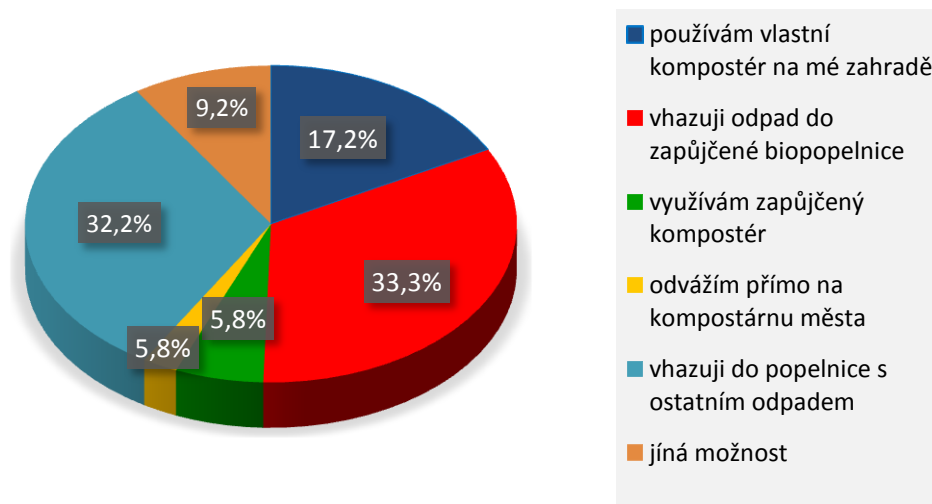
Graf č. 13: Druhy odpadů, které obyvatelé Uničova třídí

Nejvíce lidé v Uničově třídí plasty, za nimi následuje sklo, poté papír a lepenka, na čtvrtém místě je s podobnými výsledky elektroodpad, nebezpečný odpad a objemný odpad. Méně už třídí kovy a biologicky rozložitelný odpad. 21% obyvatel označilo položku jiné, kde měli možnost i uvedení jiných příkladů. Tam se nejčastěji objevoval textil, dále tetrapaky neboli nápojové kartony a také léky, které se ale dají zařadit i do kategorie nebezpečného odpadu. Pouze 3 obyvatelé tvrdí, že odpad netřídí vůbec.

Otázka č. 13: Jak nakládáte s bioodpady ze své domácnosti?

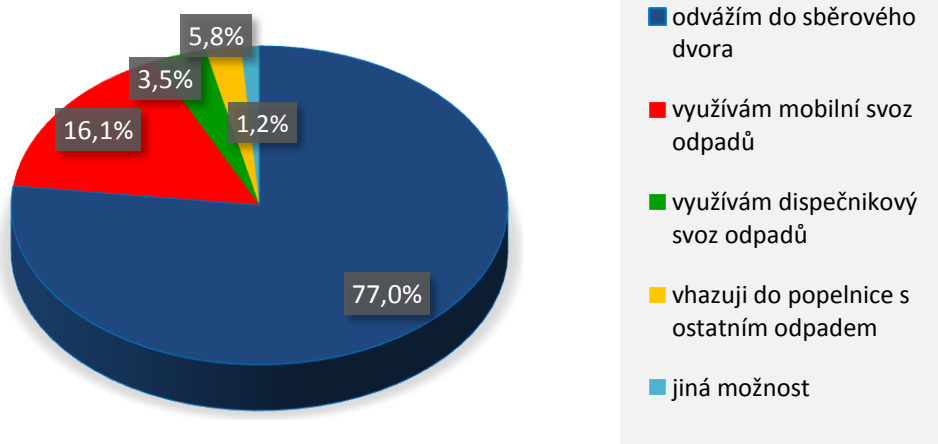
Graf č. 14: Způsoby nakládání s bioodpadem v Uničově

V Uničově existuje možnost bezplatného zapůjčení biopopelnice nebo kompostéru. Eventualitu vhazování odpadu do zapůjčené biopopelnice využívá nejvíce obyvatel 29, zapůjčený kompostér jen 5 obyvatel. 28 lidí bioodpad vůbec netřídí a vhazuje ho do normální popelnice s ostatním odpadem. 15 lidí používá vlastní kompostér, jen 2 lidé odváží bioodpad vlastními prostředky na kompostárnu města a 8 lidí zvolilo jinou možnost, s uvedením vlastního názoru, přičemž pouze 1 člověk přiznal, že bioodpad pálí.

Otázka č. 14: Jak nakládáte s nebezpečným a velkoobjemovým odpadem ze své domácnosti?

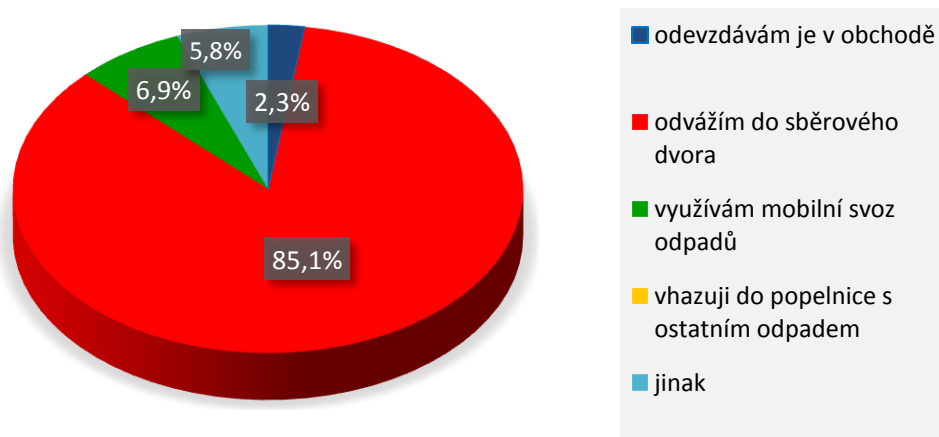
Graf č. 15: Způsoby nakládání s nebezpečným a velkoobjemovým odpadem v Uničově

Převážná většina všech obyvatel (67) odváží odpad do sběrového dvora na vlastní náklady, 14 obyvatel využívá možnosti mobilního svozu odpadů a 3 obyvatelé dispečnickového svozu odpadů za malý poplatek. 2 respondenti uvedli, že odpad vhazují do popelnice s ostatním odpadem a 1 člověk uvedl v možnosti jiné, že pokud se jedná o léky, tak ty odnáší zpět do lékárny.

Otázka č. 15: Jak nakládáte s vyřazenými elektrospotřebiči z domácnosti?

Graf č. 16: Způsoby nakládání s vyřazenými elektrospotřebiči z domácnosti v Uničově

Téměř všichni respondenti uvádí, že odpady odváží do sběrového dvora. 6 obyvatel využívá možnosti mobilního svozu odpadů, jen 2 uvedli, že odpad odevzdávají zpět do obchodu. Nikdo nevhazuje vyřazené elektrospotřebiče do popelnice spolu s ostatním odpadem a 5 lidí označilo možnost jinak s tím, že 2 uvedli, že odpad rozebírají na součástky.

7.4 Diskuze

Diskuze o průzkumných otázkách

Na začátku praktické části jsme si uvedli několik průzkumných otázek, na které jsme pak dostali odpovědi v provedeném průzkumu.

Průzkumná otázka č. 1: Považují obyvatelé třídění odpadu v Uničově za důležité?

Dle výsledků průzkumu, skoro všichni obyvatelé města Uničova, cca 92 % všech, říkají, že je třídění odpadů opravdu nezbytná, či alespoň poměrně důležitá činnost. Jen 8 % ze všech dotazovaných si to nemyslí. Což jsou opravdu uspokojivé výsledky.

Průzkumná otázka č. 2: Jsou obyvatelé města Uničova dostatečně informováni o nakládání s odpady a o dalším využití tříděných odpadů?

V oblasti informovanosti občanů na toto téma dopadl průzkum také nadmíru dobře a na tuto průzkumnou otázku odpovídají položky č. 6, 7 a 8. Celých 90 % všech respondentů říká, že má dost informací a dokonce jedna třetina všech si myslí, že už nejsou třeba žádné informace a osvětové akce od města, že jim to takto stačí. Pokud bychom vzali v úvahu, jak se v oblasti informovanosti zapojuje město Uničov dle odpovědí obyvatel, tak mezi nejfrekventovanějšími odpověďmi v otázce zdroje informací se na prvním místě objevil Uničovský zpravodaj, měsíčník vydávaný městem a na čtvrtém místě také informace poskytované právě městem, jako internetové stránky a vývěska města. Z toho vyplývá, že Uničov je v této oblasti pravděpodobně velmi aktivní a občané to oceňují.

Průzkumná otázka č. 3: Třídí obyvatelé města komunální odpad?

Na tuto otázku najdeme odpověď v položce č. 12, kde zjistíme, že jen 3 lidé, což je cca 8 % všech dotazovaných odpad netřídí a zbylých 92 % se o to snaží více či méně úspěšně, přičemž nejvíce se tradičně třídí plasty, sklo a papír a lepenka.

Průzkumná otázka č. 4: Nakládají obyvatelé města s jednotlivými druhy odpadu správně?

Pokud jde o papír, sklo a plasty, v průměru je třídí okolo 80 % respondentů a více možností, než ukládání do označených kontejnerů, v třídění těchto materiálů moc není, tudíž předpokládáme, že je obyvatelé, kteří odpověděli takto, třídí správně. V případě že se jedná o biologicky rozložitelný odpad, tam je bohužel vysoké procento obyvatel, kteří jej netřídí vůbec, tedy vhazují do popelnic s ostatním odpadem, a to celých 30 %. Co se týká nebezpečného a velkoobjemového odpadu, tam je přibližně 96 % všech respondentů opravdu zodpovědných, a vše třídí předepsanými způsoby, dokonce největší procento obyvatel odváží odpad na vlastní náklady do sběrového dvora. Podobně dobře dopadl průzkum u položky č. 15, nakládání s vyřazenými elektrospotřebiči, kde 94 % respondentů třídí elektroodpady správně, nejčastěji také odvozem do sběrového dvora. Z těchto výsledků vyplývá, že by se občané měli polepšit u výše zmiňovaného nakládání s bioodpady, i když město Uničov pro zlepšení této situace, dělá opravdu dost. Konkrétně pravidelně informuje a zavedlo možnost bezplatného zapůjčování biopopelnic a kompostérů.

Diskuze o demografických otázkách dotazníku

Vzhledem k tomu, že dotazník obsahuje i demografické otázky, probereme některé zajímavosti, které se k nim dají vztáhnout.

Otázka č. 1 - věk respondentů.

Nejvíce respondentů se zařadilo do dvou kategorií a to 20 až 40 let a 41 až 60 let. K této otázce se vztahují položky dotazníku číslo 5, 6, 7 a 8. U položky č. 5

zda třídění odpadu považují obyvatelé za nezbytné je vidět, že za důležitější považují třídění starší generace, jelikož se v kategorii 41 až 60 let a více jak 60 let nevyskytuje nikdo, kdo by považoval třídění odpadu za nepříliš důležité či dokonce zbytečné. Starší kategorie se také cítí lépe informování o problematice nakládání s odpadem. Pozoruhodné je, že i když se cítí starší generace lépe informována, tak i tak by uvítala větší přísun informací od města než mladší obyvatelé. Pokud se budeme zajímat o zdroje informací, tak vždy vítězí Uničovský zpravodaj, ale mladší generace se snaží informace získávat i z internetu, televize a jiných moderních dostupných zdrojů, kdežto starší generace se více spoléhají na informace poskytované městem a konzervativnějšími způsoby, jako jsou například knihy.

Otázka č. 2 - pohlaví respondentů.

Dvě třetiny všech vyplněných dotazníků tvoří ženy a jedna třetina patří mužům. Z toho se dá usuzovat, že se ženy o téma třídění zajímají o něco více než muži a tento předpoklad potvrzují i odpovědi na položku č. 5, kde žen, které považují třídění odpadu za zbytečné nebo nedůležité je okolo 12 % a mužů 19 %.

Otázka č. 3 - dosažené vzdělání.

Pokud bychom chtěli rozdělit vyplněné dotazníky podle dosaženého vzdělání, jednalo by se v podstatě o dvě kategorie, protože obyvatelé se základním vzděláním vyplnili dotazník pouze dva a s vyšším odborným jen pět. Se středoškolským vzděláním je to 48 % všech odpovědí a s vysokoškolským 44 %. Když vztáhneme na tyto dvě kategorie odpovědi položky č. 5, tak za nezbytné považuje třídění odpadu 66 % všech vysokoškoláků a jen 50 % středoškoláků. Za nepříliš důležité a zbytečné jej považuje pouze 3 % vysokoškoláků a 10 % středoškoláků. Zde je vidět, už jen na poměru dotazníků vyplněných vysokoškolsky vzdělanými občany a na výsledcích odpovědí z položky č. 5, že vysokoškoláci se o třídění odpadů zajímají více a považují jej za opravdu důležité, středoškoláci už méně, ale pořád jsou výsledky ucházející. Z toho vyplývají a tuto teorii potvrzují i výsledky u položky č. 6, že pouze 3 % vysokoškoláků si myslí,

že nemá dostatek informací o třídění odpadů, oproti tomu u středoškoláků je to cca 18 %.

Otázka č. 4: bydliště respondentů.

V otázce bydliště respondentů můžeme porovnat položky č. 9 a 13, kde budou nejvíce vidět rozdíly, které na místě bydliště závisí. U položky č. 9, o počtu kontejnerů v okolí bydliště obyvatel, jsou nejvíce nespokojeni obyvatelé sídlišť, kde přesně polovina z nich říká, že kontejnery bývají často plné anebo jich není dostatek. Podobná situace je u obyvatel centra města, kde není spokojeno 45 %. U obyvatel rodinných domů v Uničově a městských částí Uničova jsou výsledky lepší, tam je nespokojeno cca 37 % obyvatel. Je logické, že poptávku po kontejnerech na tříděný odpad je v hustěji obydlené oblasti horší uspokojit.

V otázce třídění bioodpadu, dopadly výsledky podle očekávání. Obyvatelé sídlišť biologicky rozložitelný odpad netřídí téměř vůbec a nejčastěji jej vyhazují do popelnic s ostatním odpadem, trochu lepší situace je v centru města, kde cca třetina obyvatel netřídí vůbec a ostatní se snaží využívat možností biopopelnic a kompostérů. Nejlepší situace je v rodinných domech a v Uničově a městských částech, tam bioodpad v průměru třídí 90 % všech obyvatel.

Porovnání výsledků o třídění odpadů s jiným městem podobné velikosti

Pro příklad jsme si zvolili průzkum veřejného mínění ve městě Kopřivnice, který byl prováděn v loňském roce společností Augur Consulting. Průzkum ukázal, že nejvíce respondentů ve městě Kopřivnici třídí plasty a plastové obaly, následuje papír a sklo. V tomto se naprosto shoduje s naším průzkumem v Uničově. V Kopřivnici poté cca 60 % obyvatel třídí také objemný odpad, elektroodpady a nebezpečný odpad. V Uničově jsou výsledky u těchto tří kategorií o něco lepší, pohybují se okolo 70 %. Bioodpad v Kopřivnici třídí 35 % respondentů, v Uničově je to 36 %.⁶⁰ Z těchto výsledků lze odvodit, že situace v obou městech je opravdu podobná, i když Uničov z tohoto souboje vychází o něco lépe.

⁶⁰Průzkum veřejného mínění. Kopřivnické noviny. [online]. [cit. 2015-16-4]. Dostupné z: <<http://www.koprivnice.cz/index.php?id=koprivnicke-noviny-koprivnice&tema=v-pruzkumu-lide-priznali-ze-nejvic-tridi-pet-lahve&clanek=18452>>

Závěr

Cílem teoretické části práce bylo nahlédnout do problematiky environmentální výchovy a vzdělávání a do problematiky odpadového hospodářství, jehož součástí je oblast nakládání s komunálním odpadem.

V první kapitole jsem se snažila především vysvětlit různá pojetí pojmu environmentální výchova a vzdělávání. Pro tento účel jsem zvolila jeden přístup ke zvolené problematice. V kapitolách dvě až čtyři jsem stručně popsala historii a vývoj environmentální problematiky, rozebrala jsem obsah Státního programu environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty a dále popsala, kdo a jak se na EVVO a ochraně přírody podílí. V páté kapitole jsem se věnovala obsáhlému tématu odpadového hospodářství. V poslední kapitole jsem čtenáře seznámila s městem Uničov, stručně jsem ho charakterizovala a také popsala, jakými způsoby konkrétně se v Uničově vypořádávají s komunálním odpadem.

V praktické části práce, jsem se zabývala průzkumem provedeným formou dotazníku na náhodném výběru respondentů. Měla jsem stanovené tři cíle. Prvním cílem bylo zjistit, jak jsou obyvatelé města informováni v oblasti nakládání s odpady. Jak vyplynulo z výsledků průzkumu, jsou dle mého názoru obyvatelé města v této problematice opravdu dobře informováni, nebo si to alespoň myslí.

Cílem číslo dva bylo zjistit, odkud informovanost respondentů pochází a zda je to pro ně dostačující. Nejčastějším zdrojem informací obyvatel byl dle průzkumu Uničovský zpravodaj, dále internet obecně a na třetím místě informace, které poskytuje město například na vývěsce města či na jeho internetových stránkách. Bylo zajímavé se dozvědět, že město Uničov má na informovanosti obyvatel, dle jejich názoru, největší zásluhu. Jedna třetina všech obyvatel je přesvědčena, že informací má dostatek a více osvětových akcí už není třeba, zbylé dvě třetiny jsou přesvědčeny o opaku. Na jednu stranu je dobré, že občané města cítí, že mají informací dost, ale na druhou stranu je vždy lepší, pokud se lidé chtějí neustále zlepšovat a tak by to také mělo být.

Třetím cílem bylo zjistit, zda obyvatelé města třídí odpad, který konkrétně a jakým způsobem s jednotlivými druhy nakládají. Pokud jde o to, zda obyvatelé města třídí odpad, tak podle výsledků průzkumu jsem zjistila, že opravdu většina

všech dotazovaných, tj. 92 % odpad třídí, nebo se o to alespoň snaží a tento výsledek byl také potvrzen, když v jiné otázce shodných 92 % dotazovaných odpovědělo, že si myslí, že třídění odpadu je nezbytná či důležitá činnost. Tyto výsledky jsem také porovnála s průzkumem z jiného, velikostně podobného města. Výsledky mého průzkumu se ve velké míře shodovaly, a pokud bych to vzala jako soutěž, vyšel z ní Uničov o kousek lépe.

Ohledně nakládání s jednotlivými druhy odpadů jsem zjistila, že ve většině případů, jsou obyvatelé města opravdu vzorní, jedinou výjimku tvoří nakládání s bioodpadem, který až 30 % respondentů, místo kupříkladu kompostování, vhazuje do popelnice s ostatním odpadem. Tento výsledek ale není až tak překvapivý, pokud vezmu v potaz místo bydliště respondentů, kdy lidé, co bydlí na sídlištích a v bytech v centru města, nemají takové možnosti, jako lidé bydlící v domech se zahradou.

Myslím si, že jsem zadané cíle splnila a zjistila, že Uničov a jeho obyvatelé jsou v této oblasti opravdu důslední, což vyplývá hlavně z jejich dobré informovanosti o dané problematice. Dá se tedy říci, že environmentální výchova, vzdělávání a osvěta v problematice nakládání s odpady má své významné místo, ale je třeba tuto oblast pořád rozvíjet, protože společnost se neustále mění a je důležité s ní držet krok.

Seznam použité literatury

Knihy

BUREŠOVÁ, Jana. *Uničov: historie moravského města*. 1. vyd. Uničov: Město Uničov, 2013, 691 s. ISBN 978-80-260-4400-0.

ČINČERA, J. *Environmentální výchova: od cílů k prostředkům*. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-147-8.

DYTRTOVÁ, Radmila. *Environmentální výchova a vzdělávání: textová a studijní opora*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství, 2014, 42 s. ISBN 978-80-213-2459-6.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, 207 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

CHUDÁREK, Tomáš. *Odpadové hospodářství v praxi*. 1. vyd. Praha: SITA CZ, 2013, 157 s. Recetox. ISBN 978-80-210-6601-4.

CHUDÝ, Š., NEUMEISTER P. a JŮVOVÁ A. *Vybrané diskurzy teorie a praxe ve vzdělávání a uplatnění sociálních pedagogů v kontextu pomáhajících profesích*. Brno: Paido, 2010, 202 s. ISBN 978-80-7315-212-3.

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Ekologie čtená podruhé*. 1. vyd. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2013, 197 s. ISBN 978-80-7290-713-7.

LEBLOVÁ, Eliška. *Environmentální výchova v mateřské škole*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, 175 s. ISBN 978-80-262-0094-9.

MÁCHAL, Aleš. *Průvodce praktickou ekologickou výchovou*. Brno: Rezekvítek, 2000, 205 s. ISBN 8090295401.

MÁCHAL, Aleš a Josef HUSTÁK. *Malý ekologický a environmentální slovníček*. 3. vyd. Brno: Rezekvítek, 2001, 55 s. Hrách na zdi. ISBN 809029541x.

MEDŘICKÝ, T. Projektová příprava grantů – Minimalizace odpadů. In *Sborník Vzdělávacího programu – Minimalizace odpadů*. Praha: Ekodomov, 2008, 292 s. ISBN 978-80-903559-5-8.

NOVÁČEK, P. *Udržitelný rozvoj*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, 432 s. ISBN 978-80-244-2795-9.

Plán odpadového hospodářství města Uničova. (zdroj: MÚ Uničov)

PŮBALOVÁ, Monika. *Domácí ekologie, odpadové hospodářství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012, 107 s. ISBN 978-80-87472-30-9.

THOROVSKÁ, Alena. *Environmentální výchova*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014, 62 s. ISBN 978-80-7290-674-1.

Státní program ochrany přírody a krajiny ČR. Editor František Pelc, Jan Hošek, Svatomír Mlčoch. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 1998, 21, 18 s. ISBN 8086064247.

Zákony

Obecně závazná vyhláška města Uničova č. 1/2009.

Předpis č. 381/2001 Sb. Katalog odpadů.

Zákon č. 17/1992 Sb. Zákon o životním prostředí.

Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník.

Zákon č. 114/1992 Sb. Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny.

Zákon č. 185/2001Sb. Zákon o odpadech.

Internetové zdroje

www.cenia.cz

www.koprivnice.cz

www.mmr.cz

www.mzp.cz

www.neziskovsky.cz

www.studankaunicov.cz

www.unicov.cz

www.vitejtenazemi.cz

Seznam obrázků a grafů

Obrázky

Obr. 1. Schéma základních způsobů materiálového využití odpadů, s. 31

Obr. 2. Schéma základních způsobů energetického využití odpadů, s. 32

Obr. 3. Schéma odstraňování odpadů, s. 32

Grafy

Graf č. 1: Průměrná struktura komunálních odpadů v ČR, 2009, s. 30

Graf č. 2: Věk respondentů, s. 40

Graf č. 3: Pohlaví respondentů, s. 41

Graf č. 4: Dosažené vzdělání respondentů, s. 41

Graf č. 5: Bydliště respondentů, s. 42

Graf č. 6: Jak je vnímáno třídění odpadu ve městě Uničově, s. 42

Graf č. 7: Informovanost obyvatel o problematice třídění odpadu, s. 43

Graf č. 8: Názor obyvatel na množství informací o nakládání s odpadem
pocházejících od města, s. 44

Graf č. 9: Zdroj informací obyvatel o problematice třídění odpadu, s. 45

Graf č. 10: Graf o počtu kontejnerů na tříděný odpad, s. 46

Graf č. 11: Otázka možnosti bezplatného získání tašek na třídění odpadů, s. 46

Graf č. 12: Otázka možnosti ukládání menšího množství stavebního odpadu na
sběrovém dvoře, s. 47

Graf č. 13: Druhy odpadů, které obyvatelé uničova třídí, s. 48

Graf č. 14: Způsoby nakládání s bioodpadem v Uničově, s. 49

Graf č. 15: Způsoby nakládání s nebezpečným a velkoobjemovým odpadem
v Uničově, s. 50

Graf č. 16: Způsoby nakládání s vyřazenými elektrospotřebiči z domácnosti
v Uničově, s. 50

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Mapa - poloha města Uničova

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

Vážená paní, vážený pane,

obracím se na Vás prosbou o vyplnění krátkého dotazníku pro účel mé bakalářské práce, která se zabývá problematikou environmentální výchovy a vzdělávání v oblasti nakládání s odpady.

Dotazník je zcela anonymní.

Děkuji za spolupráci

Veronika Schandlová

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

1. Kolik je vám let?
 - méně než 20 let
 - 20 – 40 let
 - 41 – 60 let
 - více jak 60 let

2. Jaké je vaše pohlaví?
 - muž
 - žena

3. Jaké je vaše dosažené vzdělání?
 - základní
 - středoškolské
 - vyšší odborné
 - vysokoškolské

4. Jaké je vaše bydliště?
 - centrum města
 - sídliště
 - rodinný dům v Uničově
 - místní část Uničova

5. Třídění odpadu považuji za:
- nezbytné
 - poměrně důležité
 - nepříliš důležité
 - zbytečné
 - jiný názor, prosím vypište
6. Myslíte si, že máte dostatek informací proč a jak třídit odpad?
- ano
 - spíše ano
 - spíše ne
 - ne
 - nevím
7. Uvítali byste od města Uničova více informací a osvětových akcí o nakládání s odpadem?
- ano – mohlo by to být prospěšné
 - ne – myslím, že to není třeba
 - nevím / je mi to jedno
8. Odkud máte informace o možnostech třídění odpadů a dalším využití tříděných odpadů? (je možno označit více odpovědí)
- z letákových akcí
 - z internetu
 - z televize
 - z informací poskytovaných městem (internetové stránky, vývěsky města atd.)
 - z pravidelného místního zpravodaje (Uničovský zpravodaj)
 - ze školy (či od svých dětí ze školy)
 - nemám žádné
 - jiná možnost, prosím uveďte
9. Nachází se ve vašem okolí dostatečný počet kontejnerů na tříděný odpad?
- ano, počet kontejnerů je dostačující
 - ano, počet kontejnerů je dostačující, ale bývají často plné
 - ne, počet kontejnerů není dostačující
 - kontejnery v okolí mého bydliště nejsou
 - nevím, nezajímám se
10. Uvítali byste možnost bezplatného získání tašek na třídění odpadů?
- ano, třídila bych více
 - ne, je to zbytečné, třídím i tak

- nevím, je mi to jedno
11. Uvítali byste možnost ukládání menšího množství stavebního odpadu na sběrovém dvoře?
- ano
 - ne
 - nevím, je mi to jedno
12. Které druhy odpadu třídíte ve své domácnosti? (je možno označit více odpovědí):
- papír a lepenka
 - sklo
 - plasty
 - kovy
 - nebezpečný odpad
 - biologicky rozložitelný odpad
 - elektroodpad
 - objemný odpad
 - jiné, prosím uveďte
 - netřídím
13. Jak nakládáte s bioodpady ze své domácnosti či zahrady?
- používám vlastní kompostér na mé zahradě
 - vhazuji odpad do zapůjčené biopopelnice
 - využívám možnosti kompostovat díky zapůjčenému kompostéru
 - odvážím přímo na kompostárnu města
 - vhazuji do popelnice s ostatním odpadem
 - jiná možnost, prosím uveďte
14. Jak nakládáte s nebezpečným a velkoobjemovým odpadem ze své domácnosti?
- odvážím do sběrového dvora
 - využívám mobilní svoz odpadů
 - využívám dispečinkový svoz odpadů
 - vhazuji do popelnice s ostatním odpadem
 - jiná možnost, prosím uveďte
15. Jak nakládáte s vyřazenými elektrospotřebiči z domácnosti?
- odevzdávám je v obchodě
 - odvážím do sběrového dvora
 - využívám mobilní svoz odpadů
 - vhazuji do popelnice s ostatním odpadem
 - jiná možnost, prosím uveďte

Příloha č. 2: Mapa - poloha města Uničova

